Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 4 (1196) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 28 СТУДЗЕНЯ 1979 г. ЦАНА 60 гр.

На катку. *Фота Я. Целушэцкага.*

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

У нястпынным імкненні да лепшага

На размову са мною **Ежы Зэгальскі,** дырэктар і рэжысёр Драматычнага тэатра імя А. Венгеркі ў Беластоку, мог прысвяціць толькі гадзіну часу, якраз перапынак паміж неадкладнымі справамі ў кіраванні тэатрам і працай з акцёрамі на рэпетыцыі.

„Ніва“: Як у вас узнікла зацікаўленне тэатрам?

Ежы Зэгальскі: Паходжу я з горада Познані. Мне давялося вельмі блізка пазнаёміцца з выдатнымі творцамі і гуманістамі, між іншым, музыкантамі братамі Г. і В. Коцурамі, гісторыкам мастацтва М. Міхалоўскім і іншымі. Гэта пад іх уздзеяннем паявілася ў мяне зацікаўленне мастацтвам наогул, яно потым стала выяўляцца ў маіх спробах акцёрства і тэатральнай публіцыстыкі. У 1947 годзе паступіў я на аддзяленне рэжысуры Вышэйшай тэатральнай школы ў Варшаве. Там займаўся ў вядомых знатакоў і творцаў, між іншым, у Л. Шылера, Ю. Вышамірскага, Э. Аксера і іншых. Абараніў дыпломную працу пастаноўкай п’есы І. Гётэ „Клявіга“ ў варшаўскім Камерным тэатры ў 1950 годзе. І з таго часу рушыў у сваё тэатральнае падарожжа.

„Н“.: Куды і да чаго яно вас павяло?

Е.З.: Па ўсёй нашай краіне і да пастановак твораў самых разнастайных драматургаў і кампазітараў. Працаваў я рэжысёрам або дырэктарам тэатраў у Познані, Кракаве, Ольштыне, Любліне, Зялёнай Гуры, Лодзі, Беластоку, на Шлёнску, потым зноў вяртаўся ў Лодзь, Познань, Кракаў, а год таму назад — у Беласток.

„Н“.: Чаму такая рухлівасць?

Е.З.: У маім нутры сядзіць нешта з натуры акцёраў колішніх вандроўных тэатраў. Праўда, такое бясконцае блуканне робіць жыццё вельмі цяжкім, але не перашкаджае маёй працы. Маё ж жыццё заўсёды было падпарадкавана працы, таму гэтыя частыя пераезды не толькі мне не шкодзілі, але заўсёды натхнялі і мабілізавалі да больш актыўнага дзеяння. Рэжысіраваў я пастаноўкі „Дзядоў“ А. Міцкевіча, „Кардыяна“ і „Фантаза“ Ю. Славацкага, „Ірыдыёна“ З. Красінскага, „Сулкоўскага“ С. Жэромскага, „Санату Вельзевула“ С. Віткевіча, „Танга“ С. Мрожка, „Праметэя“ Е. Анджэеўскага і іншыя творы польскіх аўтараў. З рускай і савецкай драматургіі ставіў „На дне“ М. Горкага, „Нашэсце“ Л. Лявонава, „Аптымістычную трагедыю“ У. Вішнеўскага і іншыя. З сусветнай драматургіі — „Нараджэнне“ І. Вітліна, „Мора“ Бонды і шэраг іншых. Ставіў таксама оперы, між ін-

шым, „Гальку“ С. Манюшкі, „Дон Карласа“ Д. Вердзі і некалькі іншых. Як бачыце, я не звязваюся з адным аўтарам ці нават з выбранай эпохай, хоць вельмі люблю польскіх рамантыкаў і найбольшым сваім рэжысёрскім дасягненнем лічу пастаноўку „Дзядоў“ А. Міцкевіча якраз у Беластоку, у часе маёй тут працы ў гадах 1961—1967.

„Н“.: Ці толькі рэжысура і кіраванне тэатрамі вас займае?

Е.З.: Не. Апрача гэтага адаптую літаратурныя творы на сцэну і перакладаю на польскую мову п’есы, пераважна заходніх аўтараў. Між іншым, адаптаваў я „Прадвесне“ С. Жэромскага, пераклаў „Змову Фіеска ў Генуі“ І. Шылера, „Маркіза Кейта“ Ф. Ведэкінда і іншыя творы. Сам на сцэну не пішу. Затое займаюся педагогікай. Некалькі год я працаваў прарэктарам і дэканам рэжысёрскага факультэта ў Вышэйшай тэатральнай школе ў Кракаве, вёў там семінар рэжысуры і лекцыі па праблемах драматургіі. Цяпер вяду ў Вышэйшай тэатральнай школе ў Варшаве семінар крытыкі колішняга тэатра на факультэце ведаў аб тэатры, а ў беластоцкім філіяле гэтай школы — майстэрства акцёрскага выконвання ролі.

„Н“.: Вярнуўшыся ў Беласток пасля адзінаццаці год працы ў іншых гарадах і тэатрах, вы, напэўна, заўважаеце змены ў адносінах паміж нашым тэатрам і асяроддзем. Якія гэта змены?

Е.З.: Змагу поўнасцю адказаць на ваша пытанне. Пакуль што мне цяжка дакладней акрэсліць гэтыя змены. Аднак здаецца мне, што зацікаўленне тэатрам у беластоцкім асяроддзі рашуча зменшылася. Прычыны тут могуць быць розныя. Не выключана, што ў тым таксама віна і самога тэатра, які на працягу шэрагу сезонаў сваімі пастаноўкамі не адпавядаў запатрабаванням асяроддзя. Другая прычына — гэта раптоўны цывілізацыйны рост беластоцкага асяроддзя, а там, дзе такое наступае, зацікаўленне мастацтвам на першых парах бывае мізэрнае. Вядома ж, калі людзі імкнуцца да матэрыяльных багаццяў, там не паўстаюць вялікія духоўныя каштоўнасці. Затым, гарадскі транспарт у Беластоку надта бедны і працуе дрэнна, і цяжка вымагаць ад людзей з Антонюка, Дайлідаў, Выгоды ці Новага Места, каб яны часта наведвалі тэатр, калі не пэўны таго, ці вернуцца нанач дахаты.

„Н“.: Ці толькі гэтыя прычыны?

Е.З.: Зразумела, што не толькі, ёсць яшчэ шэраг іншых, меншых, але таксама важных. Наогул, у тэатральным жыцці ў нашай краіне выступаюць цяпер вялікія цяжкасці. Перш за ўсё не хапае акцёраў. Тая колькасць, якую выпускаюць нашыя тэатральныя школы, — гэта кропля ў моры патрэбаў. Паўстаюць новыя тэатры, хутка павялічваюць сваю мастацкую „вытворчасць“ кінастудыі і тэлевізія. Акцёры цяпер могуць уволю выбіраць ды перабіраць ся-

Працяг на стар. 4

Карэспандэнт года

Аб’яўляем вынікі конкурсу „Карэспандэнт года“ за 1978 год. Гэта ўжо шосты раз.

1.	Мікалай Панфілюк	109	публ.
2.	Эдмунд Вайсковіч	72	„
3.	Уладзімір Сідарук	61	„
4.	Аляксандр Закройшчык	41	„
5.	Пётр Байко	40	„
6.	Мікалай Лук’янюк	36	„
7.	Уладзімір Хомік	24	„
8.	Міхась Матвеюк	18	„
9.	Эдвард Шчасновіч	14	„
10.	Андрэй Гаўрылюк	12	„
11.	Міхал Кірылюк	11	„
12.	Іван Кірызюк	10	„
13.	Аркадзь Леўшук	10	„
14.	Васіль Петручук	10	„
15.	Дзядзька Квас (без „палоскі“)	8	„
16.	Б. Руткоўскін	8	„
17.	Ольга Пракапюк	8	„
18.	Алойз Гадлеўскі	8	„
19.	Валянцін Анапюк	7	„
20.	Мікалай Ляшчынскі	6	„
21.	Ян Гарстка	6	„
22.	Ян Міхалюк	5	„

Як бачым, у гэтым годзе паявіліся новыя элементы ў нашым конкурсе. Гэта найперш тое, што Першы карэспандэнт года ўпершыню перакрочыў вялікі рубікон — больш як сто апублікаваных матэрыялаў. Абсалютны рэкорд! Другі і Трэці карэспандэнты таксама дасягнулі вышэйшых лікаў, чым у папярэднія гады. Таксама характэрнае, увесь наш Авангард (прыпамінаем, авангардам называем усіх тых, хто напісаў пяць і больш матэрыялаў), пісаў больш і сярэдняя тут вышэйшая, чым у папярэднія гады. Гэта доказ растучай дасканаласці, сістэматычнасці і пастаянства нашых карэспандэнтаў. Іх вытрымаласць у гэтай нялёгкай і адказнай працы не толькі памагае рэдакцыі, але, што вельмі важнае і праявілася ў гэтым годзе, карэспандэнты праціраюць дарогу іншым, менш адважным часта людзям, каб і тыя таксама асмельваліся браць у рукі пяро і пісаць у рэдакцыю. Наш карэспандэнцкі Авангард спаўняе велізарную ролю ў навучанні людзей смеласці і ўмеласці пісаць пра сябе і пра іншых.

За мінулы год мы змаглі назіраць наплыў вялікай колькасці вельмі цікавых і арыгінальных лістаў ад людзей, дагэтуль ані разу ў рэдакцыю не пісаўшых. Лічым гэта як першыя спробы і верым, што ўпартая „разведка“ нашага жыцця і праца, якую вядуць карэспандэнты, старыя і новыя, прынясе яшчэ большы плён.

А цяпер яшчэ некалькі лікаў: за 1978 год мы апублікавалі разам 614 матэрыялаў 86 карэспандэнтаў. Авангард наш (у гэтым годзе 22 асобы) апублікаваў 524 матэрыялы, 66 іншых — разам 90 матэрыялаў. 46 публікацый з атулу прыпадае на „Парнасік“, дзе найчасцей паяўляўся Дзядзька Квас са сваімі сатырычнымі вершамі, а таксама М. Лук’янюк. У адказ на крытыку апублікавалі мы за мінулы год 102 адказы.

Як бачым, галоўнай нашай базай з’яўляецца Авангард. Ён жа ў асноўным з году ў год і не змяняецца, за выключэннем пару асоб, якія адыйшлі з Авангарду. Тут хочацца пажадаць вельмі моцна, кінуць самыя сардэчныя словы да ўсіх пішучых, каб не адступалі, не пакідалі. З „Трыбуны карэспандэнтаў“ узнімайце свой нязменны голас у абароне ўсяго добрага і прыгожага, а супраць усяго дрэннага.

Першым карэспандэнтам года стаў Мікалай Панфілюк, вядомы энтузіяст „Нівы“, таксама заслужаны ў яе распаўсюджванні як пісьманосец. Вельмі верны „Ніве“ ад наймалодшых гадоў, пісаў яшчэ ў „Зорку“. Тэрыторыя яго карэспандэнцкай дзейнасці — у асноўным гміна Дубічы Царкоўныя.

Другім карэспандэнтам з’яўляецца Эдмунд Вайсковіч. З „Нівай“ як карэспандэнт распачаў супрацоўніцтва некалькі год таму назад і адразу з вялікім размахам, пачуццём тумару і дасканалай знаёмасцю асяроддзя. Галоўная тэма яго публікацый, горад Гайнаўка, гэта вельмі цікавы цэнтр лясной прамысловасці ў Польшчы.

Уладзімір Сідарук — карэспандэнт вельмі даўно звязаны з „Нівай“. Вядо-

Працяг на стар. 4

ПРЫГАВОР ВЕРХАВОДАМ МАФІІ

Да розных тэрмінаў турэмнага зняволення прыгаварыў суд італьянскага горада Рэджа-дзі-Калабрыя групу верхаводаў мафіі. Адзін з буйнейшых працэсаў па справе кіраўнікоў злачыннага сіндыката працягваўся некалькі месяцаў.

У ходзе судовага разбору было ўстаноўлена іх дачыненне да шматлікіх забойстваў, выкрадання людзей, махлярства і шантажу ў вобласці Калабрыя. Толькі ў апошнія 7 гадоў у правінцыі Рэджа-дзі-Калабрыя бандыты з мафіі ўчынілі больш чым 300 забойстваў, тысячы іншых злачынстваў.

Шматлікія судовыя дакументы сведчаць аб глыбокім пранікненні мафіі ў палітычнае і эканамічнае жыццё паўднёвых раёнаў Італіі. Было ўстаноўлена, у прыватнасці, што злачынцы практычна трымаюць пад сваім кантролем будаўніцтва многіх індустрыяльных аб'ектаў у Калабрыі, а таксама аўтастрад і портаў. Яны прымушаюць дробных прадпрыемцаў плаціць ім „даніну“, за хабары размяркоўваюць выгадныя заказы.

Судовы працэс выклікаў шырокі рэзананс у Італіі. За апошнія месяцы ў радзе гарадоў Калабрыі прайшлі масавыя забастоўкі і дэманстрацыі, удзельнікі якіх патрабавалі строгага пакарання „мафіёзі“. Члены злачыннага сіндыката паспрабавалі сарваць працэс у Рэджа-дзі-Калабрыя. Імі былі ажыццёўлены розныя манеўры для зацягвання судовага разбору, бандыты запалохвалі сведак. На жаль, як адзначаюць у дэмакратычных колах, частка злачынцаў была вызвалена „за недахватам доказаў“.

„ЖАЛЕЗНАЯ ЛЭДЗІ“ Ў ВАЯЎНІЧЫМ НАСТРОІ

Лідэр англійскіх кансерватараў Маргарэт Тэтчэр пачала новы год у ваяўнічым настроі. Яна заявіла, што ў выпадку прыходу да ўлады ўрад торы пачне „крыжовы паход“ супраць прафсаюзаў.

Тэтчэр абвінаваціла бастуючых працоўных Вялікабрытаніі ў... „нанясенні шкоды правам членаў прафсаюзаў і іншых англічан“. Каб „ахаваць гэтыя правы“, заявіла яна, урад кансерватараў аб'явіць незаконнымі забастоўкі салідарнасці, забароніць стачкі рабочых і служачых на прадпрыемствах, якія ажыццяўляюць забеспячэнне гарадоў газам і электрычнасцю, адменіць выплаты дапамог членам сем'яў бастуючых.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

170 гадоў назад

3.2.1809 нар. Я. Мендэльсон, нямецкі кампазітар, піяніст, дырыжор, арганіст, музычны дзеяч. У 17 гадоў стварыў уверцюру да „Сну ў летнюю ноч“ У. Шэкспіра — адзін з шэдэўраў рамант. сімф. музыкі. Пам. 4.II.1847.

60 гадоў таму назад

3.2.1919 была прынята першая Канстытуцыя БССР.

35 гадоў назад

1.2.1944 група батальёна АК „Парасон“ знішчыла ката Варшавы генерала СС Кучэру.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

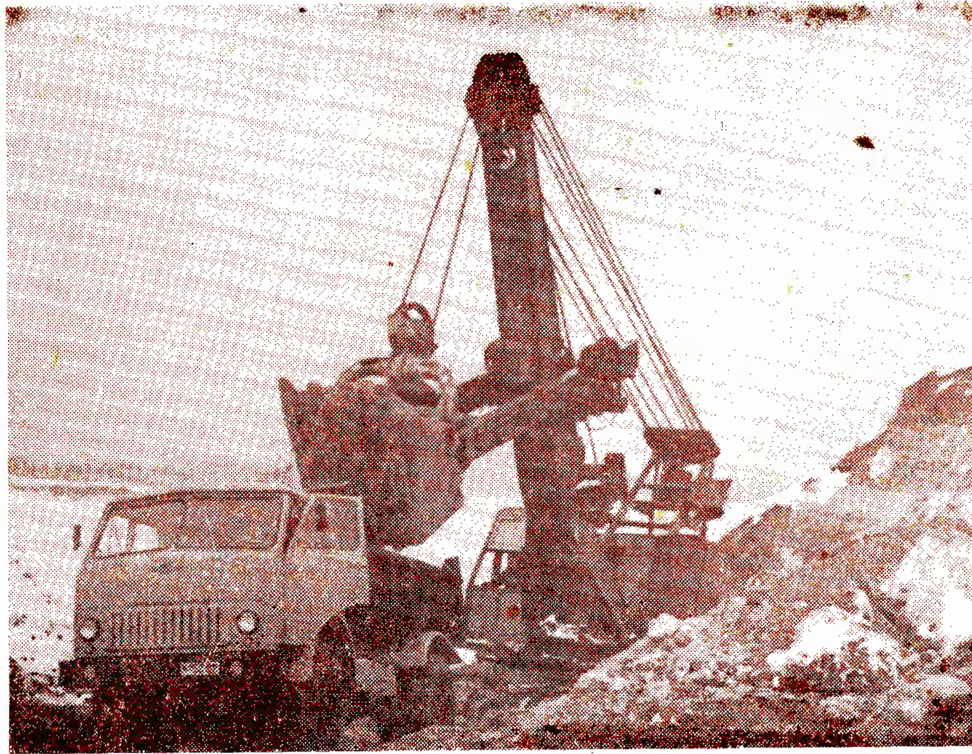
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 107. Nakład 7.850 egz. S-4

„МАЗ-503а“ у кар'еры. *Фота Э. Трыгубовіча.*

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ЖЫЦЦЁ, АДДАДЗЕНАЕ НАРОДУ

Ёсць людзі, якія яшчэ пры жыцці становяцца легендарнымі. Такім менавіта быў Сяргей Прытыцкі. Аб яго гераічным жыцці расказвае кніга „Жыццё, аддадзенае народу“, якая нядаўна выпушчана выдавецтвам „Беларусь“.

Кніга падрыхтавана інстытутам гісторыі партыі пры ЦК КП Беларусі. Рэдагаваў яе доктар гістарычных навук, прафесар С. З. Пачанін, а склалі А. А. Кузняеў, Л. Ф. Саковіч і Р. М. Шкляр.

Адкрываецца выданне ўступным артыкулам кандыдата ў члены Палітбюро ЦК КПСС, першага сакратара ЦК КПБ П. Машэрава.

П. Машэраў піша, што ўсё здзіўляюча яркае і насычанае вялікімі і слаўнымі справамі жыццё Сяргея Прытыцкага, уся яго кіпучая рэвалюцыйная, працоўная, партыйная і дзяржаўная дзейнасць уяўляюць сабой цудоўны, дастойны захаплення і пераймання прыклад беззапаветнага і самааданага служэння партыі і народу. Яго імя, справы гэтага чалавека непарыўна звязаны з многімі выдатнымі вяхамі гісторыі нашай рэспублікі, гісторыі рэвалюцыйнага руху рабочага класа Польшчы, з барацьбой працоўных Заходняй Беларусі за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне.

„Мяне, як і ўсіх, хто меў шчасце працаваць з ім побач, — піша П. Машэраў, — захаплялі ў Сяргею Осіпавічу яго ідэйная акрыленасць, сапраўды жалезная воля камуніста, бескампраміснага і прынцыповага ў праводзенні лініі партыі, у адстойванні агульнадзяржаўных, агульнанародных інтарэсаў. Ён быў самародкам, чалавекам самай высокай, камуністычнай пробы“.

У кнізе змешчаны не толькі ўспаміны, але і даклады, прамовы, артыкулы, пісьмы С. Прытыцкага.

З успамінамі пра Сяргея Прытыцкага выступаюць людзі, якія добра ведалі і разам працавалі з ім у гады дзейнасці Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, у перыяд Вялікай Айчыннай вайны і ў час мірнага будаўніцтва. Гэта вядомыя кіраўнікі КПЗБ партызанскага і падпольнага руху, кіраўнікі партыі і ўрада рэспублікі, вядомыя грамадскія дзеячы. Сярод іх С. Г. Анісаў, Н. С. Арэхва, Н. Е. Аўхімовіч, І. Д. Вотраў, К. В. Кісялёў, Л. П. Чагіна, А. Ю. Снечкус, Максім Танк, Пятрусь Броўка, Міхась Лынькоў і іншыя. Іх успаміны чытаюцца з вялікай цікавасцю. Яны дапамагаюць яшчэ больш поўна і праўдзіва ўявіць лёс чалавека з легенды.

ШКОЛЬНЫ КЛУБ

Дыплома 1-й ступені Міністэрства асветы БССР удастоены клуб інтэрнацыянальнай дружбы брэсцкай сярэдняй школы № 9, членамі якога з'яўляюцца каля 300 школьнікаў. Вучні перапісваюцца са сваімі равеснікамі з усіх сацыялістычных краін, а таксама Англіі, Нарвегіі, Францыі. У мінулым годзе ў музеі школьнікаў, які з году ў год папаўняецца цікавымі экспанатамі, пабывалі іх равеснікі з Польшчы, Чэхаславакіі, Балгарыі, Манголіі і ГДР.

СПЕЦЫЯЛІСТЫ ДЛЯ ЛЬНОАПРАЦОЎКІ

У Шклове адкрылася прафесійна-тэхнічнае вучылішча, якое будзе рыхтаваць спецыялістаў па першай апрацоўцы льну: аператараў паточнай лініі і сартавання валакна, сантэхнікаў, рамонтнікаў, слесараў кантрольна-вымяральных прыбораў і аўтаматаў, электрыкаў па эксплуатацыі і рамонту энергетычнага абсталявання, электразваршчыкаў, слесараў-вентыляцыйнікаў па вырабу дэталей і мантажу вентыляцыйных сістэм. У далейшым колькасць прафесій, па якіх ідзе падрыхтоўка ў вучылішчы, значна ўзрасце.

СЮДЫ МОЖА ПРЫЙСЦІ КОЖНЫ

У Мінску, на беразе Свіслачы, ля самага Камсамольскага возера ўзведзен унікальны будынак спартыўнага комплексу „Дынама“. Ён займае тэрыторыю каля 6 тысяч квадратных метраў. Тут пад адным дахам размясціліся спартыўныя школы алімпійскага рэзерву па лёгкай атлетыцы, спартыўнай гімнастыцы, фехтаванню. У трох залах комплексу, якія па памерах і аснашчэнню стануць лепшымі ў краіне, могуць адначасова займацца больш як 300 чалавек.

СЫР У ФРАНЦЫЮ

Прадукцыя Драгічынскага масласырзавода карыстаецца вялікім попытам у пакупнікоў. Яна пастаўляецца ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку, на Кубу, у Францыю.

Нядаўна атэстацыйная камісія прысвоіла „галандскаму“ сыру вышэйшую катэгорыю якасці.

НА РАБОТУ — САМАЛЁТАМ

Брыгады нафтаздабытчыкаў са Светлагорска, Рэчыцы і Калінкавіч адпраўляюцца на работу самалётам. Працоўная вахта ў іх працягваецца два тыдні, а затым яны столькі ж часу адпачываюць, вяртаючыся дамоў па паветранай дарозе. Палёт у тундру з Гомельскага аэрапорта на нафтапромыслы ў Нар'ян-Мар (Архангельская вобласць), дзе беларусы дапамагаюць сібіракам у пошуках нафты, працягваецца шэсць гадзін.

Брыгады беларускіх спецыялістаў укамплектаваны кваліфікаванымі кадрамі.

Sobota 27 I — 13.30 Teleferie: Bądź dzielnym chłopcem — film radz. 15.00 Pr. dnia. 15.05 Radzimy rolnikom. 15.15 Radar. 15.30 Dziennik. 15.40 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.00—24.00 STUDIO 8. — 19.00 Bolek i Lolek na Dzikim Zachodzie. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik.

Niedziela 28 I — 15.20 Pr. dnia. 15.25 Kino TDC: Włóczykije — film kanad. 16.20 Latający Holender. 16.50 Jazz Jamboree 78. 17.30 Popołudnie przygody i podróży. 19.10 Pr. lokalny. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Wspomnień. Mikołaj Gogol „Martwe dusze”. 22.20 Koleje losu — odc. III ser. Maja z Wyspy Sztormów. 23.20—0.30 Opera miesiąca. Georg Philipp Telemann: Pimpinone — pr. TV Szwajc.

Poniedziałek 29 I — 13.30 Teleferie: Ani słowa o futbolu — radz. film fab. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT (Nauki polit.): Tworzenie materialno-tech. bazy soc. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Zwierzyniec. 17.25 Odwiedziny prezydenta — film pol. 19.00 Dziwny świat kota Filemona. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr Telewizji. Bruno Jasieński: Bal manekinów. 22.10 X Y Z cz. I 22.40 Dziennik. 22.55—23.20 X Y Z cz. II.

Wtorek 30 I — 13.30 Teleferie TDC. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Studio Młodych. 17.20 Interstudio. 17.50 Sonda. 18.15 Wspólnota mieszkańców sawanny — odcinek serialu „Raj zwierząt”. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Pogoda dla bogaczy — odc. V ser. ameryk. 21.10 Camerata. 21.40 W obiektywie dokumentalisty. 22.15—22.30 Dziennik.

Środa 31 I — 13.00 W drodze do nowego: Produkcja owczarska. 13.30 Teleferie: Chłopcy z Odessy — radz. film fab. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT (Naucz. pocz.): Międzyszkolne zespoły samokształc. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja! 16.50 Skakanka. 17.15 Los. Małego Lot. 17.30 Dom i my. 17.45 10 minut — teletur. 18.05 Skarbiec. 18.35 Między nami jaskiniowcami — odc. ameryk. ser. anim. 19.00 Przygody rozbójnika Rumcajsa. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Doktor Judym — pol. film obycz.

Czwartek 1 II — 12.25 TTR i RTSS J. pol.: Nowe prądy w lit. i sztuce na przełomie XIX i XX w. 13.00 Fiz.: Substancja i pola. 13.30 Teleferie: Robert i jego małpka — film czech. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Co dalej maturzysto. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Czwartek TDC. 18.20 Poligon. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek zaprasza na film „Wiewiórka Flic”. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Egzamin — odc. ameryk. ser. sens. „Kojak”. 21.10 Pegaz. 21.55 Trans. z Zagrzebia Mistrzostw Europy w j. fig. na lodzie (jazda dowolna mężczyzn). 22.45—23.00 Dziennik.

Piątek 2 II — 6.00 J. pol. Sem. IV: Nowe prądy w lit. i sztuce na przełomie XIX i XX w. 6.30 TTRS. RTSS Fiz., sem. IV: Substancja i pola. 12.25 J. pol.: Romantyzm w Europie. 13.00 Matematyka: Kąty. 13.30 Teleferie. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT Ped.: Kształcenie ustawiczne nauczycieli szkół zaw. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 Klinika zdrowego człowieka. 17.55 Burzliwe miasto — odc. V ser. czech. „Jedenaste przykazanie”. 19.00 Pankracy zaprasza na film „Osiołek poznaje świat”. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Setka dla kurażu — kom. radz. 21.35 Mistrz. Europy w j. fig. na lodzie. 22.35—22.50 Dziennik.

Piątek 26 I — 7.50 Koncert chóralny. 8.20 Film fab. 15.30 Białoruś Literacka. 17.40 Film fab. 19.35 Hokej. CSKA—Spartak. 21.20 Koncert życzeń.

Sobota 27 I — 8.35 Film fab. 12.40 Śpiewa J. Gulajew. 14.30 W świecie zwierząt. 15.50 Filmy anim. 17.20 Koncert. 19.35 Panorama film. 21.40 Panorama nowin. Po zakończeniu — międzynar. turniej p. n. Dynamo (Mińsk) — Zenit (Leningrad).

Niedziela 28 I — 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 14.40 Klub film. 15.40 Film anim. 16.00 Panorama międzynar. 17.10 Spektakl. 19.35 Koncert.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Julka, Julia, Juleczka — NRD 30—31 I. Ostatni film o legii cudzoziemskiej — USA 1—2 II. Nie wychylać się — jug. 3—4 II.
Bielsk Podl. Syndykat zbrodni — USA 29 I. Byliśmy tacy zakochani — wł. 30—31 I.
Czeremcha Serpice — wł.-USA 30—31 I.
Czyże Dom pod czerwoną latarnią — węg. Pojedynek — ang. 31 I—4 II.
Gródek Goń mnie aż cię złapię — fr. 3—4 II.
Hajnówka Dwaj ludzie z miasta — fr. 29—30 I. Kto szuka złotego dna — czes. 31 I—1 II.
Michałowo King Kong — USA 30—31 I. Lampy naftowe — czes. 1—2 II. Szczęśliwego Nowego Roku — fr. 3—4 II.
Mielnik Cyrk w cyrku — czes.-radz. 31 I.
Milejczyce — Joe Valachi — wł.-fr. Goździki w celofanie — NRD 31 I—4 II.
Narew Rozumiemy się bez słów — czes. Zdrajczyni — radz. 31 I—4 II.
Narewka Lato z kowbojem — czes. W gwiezdnym pyle — NRD 31 I—4 II.
Nurzec Sandakan nr 8 — jap. 30—31 I. Czas miłości i nadziei — czes. 1—2 II. Nagonka — jug. 3—4 II.
Orla Królowa pszczół — pol. Ofiara namiętności — hiszp. 31 I—4 II.
Rajsk Trochę nadzei — NRD. Goń mnie aż cię złapię — fr. 31 I—4 II.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Паклон аддае Беларусь ● Пад залатой вехай ● Семдзесят восьмы ў Белавежы ● Літаратурная старонка ● Сапернік прызнае гарадчанак ● Асветныя дылемы ● Максім Нурэцкі змагаецца з зімою, а Піліп Саскі... з катом ● Сямейнае свята ў Тыневічах ● Весткі з Заблудава, Супраслі, Трасцянкі, Дубіч Царкоўных, Крывяціч, Чэхаў Арлянскіх, Гайнаўкі, Белак ● Калі сніцца цягнік ● Песня „Tango z różą w zębach”.

КАВАЛЕР ОРДЭНА АДРАДЖЭННЯ ПОЛЬШЧЫ

НАСТАЎНІК

Мікалай Ляшчынскі першыя крокі ў настаўніцкай прафесіі зрабіў у 1939 годзе, падчас савецкай улады. У рамках змагання з непісьменнасцю ён пачаў весці вячэрнія курсы для дарослых у сваёй роднай вёсцы Макаўцы, што ляжыць непадалёк ад Нарвы. Усёй душой аддаўся ён педагагічнай працы і не пакідала яго думка аб павышэнні сваіх кваліфікацый у гэтай галіне. Праз нейкі час ён ужо на настаўніцкіх курсах у Гайнаўцы, а пасля іх заканчэння асветныя ўлады накіроўваюць яго працаваць у пачатковую школу ў вёсцы Алісевічы пад Поразавам. Тут застала яго вайна.

Наступіла нямецкая акупацыя. Пачаўся тэрор, расстрэлы, вываз на прымусовыя работы. Мікалая Ляшчынскага вывезлі ў Нямеччыну. Працаваў там у бауэра. Прабаваў уцячы, але не ўдалося, і папаў у пакаральны лагер. Давялося перацярпець нямала голаду і холаду, хадзіць вашываму.

У лютым 1945 года вызваліла яго ва Усходняй Прусіі Савецкая армія. Вярнуўся ён дамоў і пачаў працаваць на гаспадарцы. У жніўні М. Ляшчынскі ўступае ў рады Польскай рабочай партыі і становіцца актыўным прапагандыстам яе ідэй. Але думка аб настаўніцкай працы яго не пакідае, і, пачынаючы ад восені, ён зноў працуе настаўнікам у суседняй вёсцы Ваські. Любіць сваю працу. У Васьках ён настаўнічае тры гады. Пазней працаваў ён у пачатковых школах у Рэдутах, Грабаўцы, Тыневічах і ад 1952 года ў Орлі. Увесь час ён вучыць дзяцей і сам вучыцца. Закончыў польскую філалогію ў Настаўніцкай студыі ў Беластоку, а пазней кваліфікацыйны курс, які дае вышэйшую адукацыю першай ступені.

Праца ў школе і павышэнне сваёй адукацыі не перашкаджаюць яму выконваць грамадскія функцыі. 20 год быў ён сакратаром настаўніцкага „агніска". З партыйных функцый — сакратар партыйнай арганізацыі і член гмінная камітэта ПАРП у Орлі. Цяпер з'яўляецца старшынёй Саюза польскіх настаўнікаў у сваёй мясцовасці.

У снежні мінулага года ў сувязі з 30 гадавінай стварэння ПАРП Мікалаю Ляшчынскаму быў уручаны Кавалерскі Крыж Ордэна Адраджэння Польшчы. Цяпер яму мінула ўжо 60 год. Збіраецца ўжо на пенсію.

Хутка імчацца гады жыцця. Былі яны і радасныя і сумныя. Сумныя тады, калі асабліва моцна дакучалі хваробы, калі даводзілася ляжаць у бальніцах. У Ляшчынскіх тры сыны. Два з іх ужо жанатыя і дзяцей маюць, а трэці вучыцца ў сярэдняй школе.

Мікалай Ляшчынскі любіць працаваць, любіць ён і сялянскую працу. Мае гектар зямлі, на якой засявае найбольш бульбы і гароднiны.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СТАДЫІ Ў ЖЫЦЦІ ЧАЛАВЕКА.

ДЗЯВОЧЫ ВЕЧАР

Можна сказаць, што вяселле распачыналася ў суботу ў доме маладой. Вечарам дзяўчына збірала сваіх гасцей на так званы дзявочы вечар. Сёння ўжо гэтага не перасцерагаюць ды, зрэшты, і вяселлі ўжо не такія, як былі, але яшчэ дасюльна кажучы, гадоў з дзесяць таму назад на суботні вечар збіраліся толькі дзяўчаты. Мужчын не было. Адгэтуль і назва — дзявочы вечар.

Сабраліся, пасядалі за сталы. Шумна, весела. Толькі і гутаркі, што пра вяселле. Што нейкі час нехта выглядае праз акно, якое пакідалі адслоненым для цікаўных. Заіржалі спыненыя коні. Ёсць, прыехалі. Так, гэта прыехаў малады са сваім старшым сватам па кашулю, у якой заўтра стане да шлюбу. Коней і воз цесць хутка і добра хавае ад сабраўшыхся пад вакном, каб не зрабілі фокуса, ды не схавалі. Зараз гэта непатрэбна, ні ў чым не дапамога. Гэта ж не сваты. Гасцей садавяць на ганаровым месцы — у куце пад абразамі. Малады каля маладой, каля маладога старшы сват. Кошіцца гасціна, гутаркі, спевы. Дзяўчаты з сваімі песнямі стараюцца жартоўна і негатыўна ахарактарызаваць прыехаўшых. Песні кароткія, тыпу прыпевак. І страшна бедныя тады прыехаўшыя госці, калі абодва не надта гаваркія. А дзяўчаты, убачыўшы гэта, яшчэ з большай сілай ідуць у атаку. Жарты спыняе выяўленне мэты прыезду маладога і яго старшага свата. Распачынаецца торг за кашулю. Таргуецца не маладая, хаця яна яе рыхтавала, а дзяўчаты. Стараюцца ўзяць як найболыш. Торг, як на ярмарцы. Часта жарт набірае сур'ёзнасці. Тут часта паказваюць характар маладога: скупы ці не, сварлівы ці згодны. Урэшце дайшлі да ладу. Бяруць тавар, плацяць. Заплатай найчасцей з'яўляюцца грошы, хаця ў дабавак дзяўчаты сцягвалі торбу цукерак, якія прыехаўшыя заўсёды мелі з сабой. Фініш торгу, як правіла, закрапляўся водкай. Гасцяванне працягвалася да позняй ночы. Як правіла, канчалася патанцоўкай, у якую ўключаліся не толькі ўдзельнікі дзявочага вечара, але і вясковая моладзь. І позна-позна ноччу малады са старшым сватам вярталіся дамоў. Добра, калі было гэта блізка, але адлегласць была даволі значная. А ў нядзелю раніцай трэба было ўжо быць на нагах і рыхтавацца да выезду да шлюбу.

Калі ў хаце маладой ішоў торг і гасцяванне, у маладога таксама хата не пуставала. Не ўсюды, але ў некаторых мясцовасцях, прыкладна ў ваколіцах Канюк, малады склікаў сваіх сватоў, якія праводзілі яго да выезду па кашулю, і, гасцюючы ў яго хаце, чакалі прыезду. Была гэта нейкая адварotнасць да дзявочага вечара, паказвала на гэта хаця б тое, што збіраліся адны мужчыны. Не было гэта так каларыстычнае і бурлівае, як у маладой. Зводзілася да нармальнай гарэлачнай гасціны.

Кароткі суботні пачастунак быў пачаткам некалькідзённага вясельнага абраду, аб якім будзем гаварыць у наступным адрэзку нашага цыкла. Вяселле, як вядома, ішло дзвюма лініямі, якія сутыкаліся на шлюбе і зліваліся ў адну. Трэба глянуць на яго і з боку маладога і з боку маладой. Так менавіта і зробім.

Янка Леанчук, Міхась Шаховіч

ЯКІЯ ПАВІННЫ БЫЦЬ БЕЛАРУСКІЯ РАДЫЁПЕРАДАЧЫ?

ЖЫВОЕ РОДНАЕ СЛОВА

З вялікай увагай сачыў я за дыскусіяй, якую на старонках „Нівы" выклікаў ліст „Ананіма".

Асноўная яго думка зводзіцца да таго, каб не краналь у перадачах на беларускай мове сельскагаспадарчых праблем. „Ананіма" ў гэтым падтрымліваюць усе іншыя ўдзельнікі дыскусіі. „Нельга згадзіцца з фактам, — піша „Ананім", — што замест выхоўваць людзей нацыянальна, вучыць іх роднай культуры, мы вучым іх гаспадарыць". Добра, згода. Толькі як паказаць жыццё селяніна ў жывой непасрэднай гутарцы, не гаворачы аб асноўным у яго жыцці — аб яго працы? За кожным разам, калі еду я ў вёску, заўсёды ўзнікае сардэчнае пажаданне, каб сустрэць чалавека, які захацеў бы расказаць мне цікава і змястоўна пра сваё жыццё, пра сваю працу, пра свае штодзённыя турботы. Не дзеля таго, каб каго-колеч вучыць, як гаспадарыць, а дзеля таго, каб паказаць перамены ў вёсцы, якія здзяйсняюцца там кожны дзень, каб адлюстраваць імкненні і пажаданні вясковага асяроддзя, яго грамадскую актыўнасць: як супольна пабудавалі дарогу, святліцу, рамізу, якія цяжкасці маюць у развіцці жывёлагадоўлі, у механізацыі сваёй цяжкай працы.

Ці гэта цікавіць, ці не жыхароў гарадскіх М-4 — гэта ўжо зусім іншая справа. Мне здаецца, павінна цікавіць.

Тут адначасова ўзнікае пытанне аб мове: ці дапускаць у гэтых перадачах шматлікія гаворкі, якімі карыстаюцца нашы сяляне? Я асабіста мяркую, што сялянская мясцовая гаворка — гэта якраз самае чыстае, карэннае, роднае слова, якое кожны з нас упершыню пачуў ад сваёй маці, калі нахілялася яна над калыскай, якім забаўляў нас родны бацька, якое чулі мы на вуліцы ад сяброў, дзядзькоў і цётак. Літаратурная мова прыйшла да нас разам з выхаваннем, у вучнёўскім і старэйшым узросце, проста мы яе вывучылі. Людзей, якія свабодна могуць карыстацца літаратурнай беларускай мовай і якія пражываюць у нашай краіне, я амаль усіх ведаю асабіста. Нават „Ананім" свае выказванні аб беларускіх перадачах напісаў на польскай мове. **Гэта не дакор. Гэта тыповы прыклад шырэйшай сацыялагічнай з'явы, характэрнай для беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы.** Проста ўсе мы амаль непрыкметна, але ўсё глыбей і глыбей урастаем у польскую культуру, а пра сваю **беларускасць**, а я б сказаў — пра сваю **іншасць** — прыпамінаем найчасцей толькі тады, калі адпраўляемся да бацькоў на нейкае важнае свята, на нейкі фэст. Тады — сярод сваіх — сапраўды прыемна і паслухаць, і самому заспяваць, напрыклад, „Выпрагайце, хлопцы, коней", „Алёну", або „Касіў Ясь канюшыну". Але ці гэта мае абазначаць, што цэлыя дзвацаць мінут, прызначаных на радыёперадачу, кожны тыдзень адводзіць на песні, калі, як піша В. Петручук, „роля беларускіх радыёперадач — папулярызаваць нашых людзей, іх дасягненні гаспадарчыя, культурныя і творчыя...", а Я. Зенюк — дзейнасць БГКТ і нацыянальную палітыку нашых улад. Ці песнямі гэта можна ажыццявіць?

Але з іншага боку, калі ўважна паслухаць гэтыя перадачы, ці сапраўды ўсяго гэтага няма ў іх? Замест адказу прапаную пералік асноўных тэм, якія запоўнілі гэтыя радыёперадачы, напрыклад, у снежні мінулага года. 2 снежня — гутарка пра І. Дварчаніна — аднаго з буйнейшых грамадскіх беларускіх дзеячоў міжваеннага дваццацігоддзя, а пасля гутаркі верш беларускага паэта А. Вольскага. Адно і другое з нагоды 60 гадавіны БССР. Верш на фоне музыкі беларускага кампазітара У. Алоўнікава. Радыёперадача 9 снежня была прысвечана ўспамінам пра абарону дотаў над Бугам. Песні выконваў ансамбль „Лідчанка". 16 снежня папрасілі мы слухачоў у Пружаны і Расну ў Брэсцкай вобласці БССР. Гэта таксама з нагоды 60-годдзя БССР. Песні спявалі самадзейнікі з Белавежы. 23 снежня, напярэдадні каляд, радыёперадача распачыналася калядкай, а затым В. Швед расказваў пра дзейнасць варшаўскага гуртка БГКТ і пра сваю паэтычную творчасць. На фоне беларускай мелодыі „Юрачка" прачытаў ён адзін з навейшых сваіх вершаў. Перадача закончылася расказам жанчын з вёскі Панятовічы на Сакольшчыне аб калядных абрадах. 30 снежня перадача поўнасцю была прысвечана гісторыі ўзнікнення БССР і яе гаспадарчаму развіццю. Песні беларускіх кампазітараў або беларускія народныя песні выконваў Дзяржаўны народны хор БССР.

Падобным чынам тэматычны разнабой радыёперадач на беларускай мове кшталтуецца і ў іншых месяцах. Невядома якім цудам В. Петручук знайшоў у беларускіх перадачах джазавую музыку! Мо „Песняроў" запісаў ён у джазмены? А К. Сідаровіч у сваю чаргу не ведае, што ўжо ад пачатку 1976 года на беларускія перадачы адводзіцца не 15, а 20 мінут часу. Менавіта, калі гаварыць аб часе, астаецца яшчэ праблема часу трансляцыі гэтых перадач. Тут, на жаль, я бездапаможна раскладаю рукі. Толькі спадзяюся, што ў гэтай справе неўзабаве свой пункт погляду прадставіць кіраўніцтва Беластоцкага радыёвяшчальнага цэнтра.

Віктар Рудчык

Наша галерэя

Ф. Цялішэўскі, Іванец Мінскай вобл. Прыбор для віна (кераміка, паліва).

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ПЕРАДАВЫЯ ПРАДАЎШЧЫЦЫ

У цэнтры Бельска, ля скрыжавання галоўных вуліц і побач гарадскога скверыка, ёсць прыгожы газетна-часопісны кіёск „Рух", у якім прадаюць Галена Дамброўская і Эмілія Весялоўская. Гэта адзін з найлепшых пунктаў продажу ў гэтым горадзе. У спаборніцтве прадаўцоў займае першае месца. У час мінулагодняй зборкі макулатуры прадаўшчыцы сабралі ад сваіх пакупнікоў найбольш гэтай каштоўнай сыравіны для прадпрыемстваў, выпускаючых паперу.

У кіёску „Рух" усё на сваім месцы, усё акуратна пакладзена, тут узорная чысціня. Прадаўшчыцы ўкараняюць перадавы вопыт лепшых калектываў і асобных прадаўцоў. У іх відавочная адказнасць за сваю работу. Яны з кожным годам павялічваюць продаж тавараў, у тым ліку перш за ўсё газет і кніг. Не допускаюць, каб што-небудзь знішчылася і каб з-за гэтага былі страты.

Прадаўшчыцы Г. Дамброўская і Э. Весялоўская вельмі старанныя і працавітыя. Усім узорам узор. (яц)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

НОВЫЯ КЛУБЫ „РУХ"

Як паведаміў нам дырэктар Аддзела прадпрыемства „Прэса-Кніжка-Рух" у Бельску — Мечыслаў Дронжык, 22 лістапада мінулага года пачаў працаваць новы клуб „Рух" у Лейках (гміна Бельск).

У студзені гэтага года будзе адкрыты новы клуб „Рух" у адрамантаваным будынку святліцы ў Гацьках. У гэтым самым месяцы ў Плюцічах будзе пераведзены клуб „Рух" з ранейшага памяшкання ў святліцу-рамізу.

Цяпер бельскае прадпрыемства „Прэса-Кніжка-Рух" вядзе дзейнасць у 30 клубах прэсы і кніжкі і 92 газетна-часопісных кіёсках „Рух".

НОВАЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЯ СПУЛДЗЕЛЬНЯ...

...арганізавалася ў вёсцы Гусакі ў Бельскай гміне. Старшынёю яе з'яўляецца Рыгор Анішчук. Спулдзельцы перадалі 60 гектараў сваіх зямельных угоддзяў і 40 гектараў атрымаюць з ПФЗ. Намераны яны гадаваць кароў і курэй. Запланавалі пабудаваць тры курнікі на 21 тысячу курэй.

У ЗАБЛУДАЎСКАЙ МАЛАЧАРНІ

Малачарскае прадпрыемства ў Заблудаве пастаянна мадэрнізуецца. Нядаўна быў абсталяваны другі пастэрызатар малака. Будзе яшчэ адкрыта аддзяленне для прадукцыі тваражкоў ды абсталявана машына для закрывання бутэлек.

Прадпрыемства выпускае тры сарты сыраў: „ліліпут" (яго 900 кг у суткі), „грыфіцкі" і „мыслі ўскі". Цяпер малачарня перапрацоўвае 11 тысяч літраў малака, а ўлетку бывае і 56-60 тысяч літраў.

Працуе тут 21-асабовы рабочы калектыў, які ўзначальвае кіраўнічка прадпрыемства Крыстына Краеўская.

УЖО СВЕЦЯЦЬ

У заметцы пад загалоўкам „Цёмна на вуліцы" („Ніва" № 50/1189 ад 10 снежня 1978 года) пісалі мы, што калі прыходзіць вечар, цёмна на вуліцы ў Новым Ляўкове (гміна Нараўка). Праверылі мы 23 снежня 1978 года і ўбачылі, што вулічнае асвятленне ўжо дзейнічае. Значыць, наша крытыка дапамагла.

НАРАЎСКІЯ СПЕЦЫЯЛІСТЫ

Як паведаміў нам кіраўнік сельскагаспадарчай службы Раман Асташэўскі, у Нараўскай гміне існуе 28 спецыялістычных гаспадарак. Семнаццаць з іх прыбыло ў мінулым годзе. Найбольш гаспадарак пачало спецыялізавацца ў гадоўлі малочнага і ўбойнага быдла (разам 13 гаспадарак). У бягучым годзе плануецца стварыць 20 спецыялістычных гаспадарак.

У апошнія гады гаспадарчыя будынкі пабудавалі наступныя сяляне: Канстанцін Асташэўскі з Іванкаў, Мікалай Галёнка з Кавель і Ян Сельвяструк з Гародчына (у іх новыя аборы) і Якуб Вейкоўскі з Васькоў і Мікалай Петручук з Трасцянкі (у іх новыя хлеўні).

МАЛАДЗЁЖНЫЯ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ

Члены гуртка ЗСМП у Шымках у Міхалоўскай гміне з нагоды 35 гадавіны ПНР абавязаліся працаваць у грамадскім пачыне на 35 гадзін кожны пры рамонце мясцовага клуба „Рух".

СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЯ — ШЛЯХ ДА СУЧАСНАСЦІ

У Міхалоўскай гміне існуе 2230 індывідуальных гаспадарак, якія апрацоўваюць 16 710 гектараў не надта добрых зямельных угоддзяў. Атрымліваюць ураджаі чатырох збожжавых культур у сярэднім па 21 цэнтнеры з гектара і бульбы 202 цэнтнеры. Збожжам абсяваюць звыш 6000 га і бульбу садзяць на больш 2000 га.

У гміне ёсць 56 спецыялістычных гаспадарак. 27 з іх прыбыло ў мінулым годзе. Сёлета колькасць іх павялічыцца на 40, а ў 1980 годзе — на 50. Сяляне намераны гадаваць найбольш кароў, але таксама авечак і свіней.

Найбольш спецыялістычных гаспадарак у гадоўлі быдла будзе ў вёсках: Казімерова, Пянькі, Новая Воля і Юшкаў Груд.

Многа зроблена ў галіне пабудовы сельскагаспадарчых будынкаў, а таксама іх мадэрнізацыі. У 1979 годзе будзе пабудавана 12 абораў (у 1977 годзе сяляне закончылі пабудову 19 абораў і 6 стадолаў).

У мінулым годзе спулдзельчы банк у Міхалове прыдзяліў спецыялістычным гаспадаркам 4 мільёны злотых інвестыцыйных крэдытаў, а ў бягучым годзе прыдзеліць іх 4,6 млн. злотых.

(яц)

Беларуская літаратура

АЛЯКСАНДАР БАРШЧЭЎСКІ

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXIII

Пантэізм ці рэлігійны містыцызм?

У паэме Коласа выступаюць матывы, якія можна тлумачыць пантэізмам або рэлігійнай экзальтацыяй. Незалежна ад таго, які пункт гледжання прыняць, мусім прызнаць, што матывы гэтыя з'яўляюцца вынікам уплыву рамантычнай філасофіі на Коласа.

Крайне ўпрошчваючы справу, трэба сказаць, што пантэізм прадугледжвае растварэнне бога ва ўсёй прыродзе, а хрысціянская рэлігія ставіць бога над прыродай, як адзінага стваральніка ўсіх і ўсяго, тым самым і стваральніка прыроды.

У „Сымоне-Музыку" знаходзім розныя адносіны героя да прыроды і ідэі бога. У адным выпадку можам гаварыць аб праявах пантэізму, у другім — аб рэлігійнай экзальтацыі. Герой паэмы не задавальняецца прыгажосцю зямной прыроды і часта кіруе свой погляд да зорак, месяца і сонца, бачачы ў іх праяў дзейнасці „божага духа". Веліч сусвету не ўзбуджае ў ім пачуцця сваёй нікчэмнасці, а толькі інспіруе перакананне аб магутнасці духа чалавека. Выказванні Сымона, накіраваныя ў адрас космасу, прапікнуты пафасным настроем. Іх стылістыка набліжаецца да жанру оды або гімна:

Як прыгожа — прывабны вы, зоры!
Нібы высыпаў іней імглісты,
Нібы пацерак шнур праменісты
Асвятляе глыбіны — прасторы.

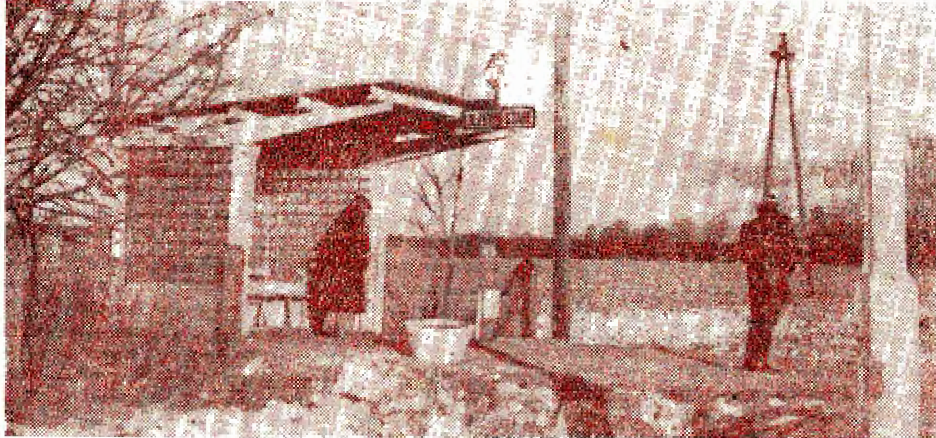
Узнёсласць і пафас характарызуюць не толькі стылістыку Сымона, але і выказванні самога аўтара, якія нярэдка спыняе свайго героя і непасрэдна ад імя ўласнага я ацэньвае прыгажосць прыроды.

Пантэістычныя і рэлігійныя матывы з асаблівай сілай загучалі ў першай рэдакцыі паэмы. У наступных рэдакцыях Колас часткова іх згладзіў, але не ліквідаваў цалкам.

„Пад уплывам марксісцкае крытыкі, — піша Р. Шукевіч-Трэцякоў, — Колас перапрацаваў свайго „Сымона-Музыку", змяніў яго канец, рашуча скінуў з Сымона раней аблытаўшую яго рэлігійную павуціну".

Несумненна, пантэістычнае і рэлігійна-містычнае сплятаецца ў паэме ў адну арганічную цэласць. Паяўляецца яно ў перакананні героя аб існаванні духоўнага элементу ў прыродзе, у ліквідацыі

З НАТУРЫ

Ці доўга давядзецца яшчэ чакаць аўтобуса?.. *Фота Я. Целушэцкага.*

(Працяг са стар. 1)

У няспынным імкненні да лепшага

род дзесяткаў прапановаў працы. А Беласток, відома, не метраполія, надта шырокіх магчымасцей для акцёраў не адкрывае. Але хачу парадаваць чытачоў „Нівы", што мне ўсё ж удалося павялічыць колькасць акцёраў у нашым тэатры з 20 да 33 асоб. Прыйшла да нас група акцёрскай моладзі і некалькі акцёраў сярэдняга і старэйшага пакалення. Цяпер маем вельмі прыгожы акцёрскі калектыў з цікавымі мастацкімі дараваннямі і творчымі магчымасцямі. Зараз энергічна нашыя намаганні накіроўваем на тое, каб пашырыць і ўмацаваць цеснае супрацоўніцтва з як мага шырэйшым колам нашых гледачоў.

„Н".: Можа таксама з гледачамі з малых гарадоў і мястэчак Беласточчыны, куды тэатр будзе часцей выязджаць з пастаноўкамі?

Е.З.: А гэта не такое простае, бо выезды з пастаноўкамі — надта ж складаная і цяжкая праблема. Вядома ж, што патрабаванні цяперашняга гледача ў горадзе і вёсцы вельмі выраслі. Дамы культуры ў малых гарадах ці мястэчках у той жа час не палепшылі сваіх тэхнічных магчымасцей, каб прыехаўшы тэатр мог паказаць п'есу на высокім мастацкім узроўні. Праўда, пакуль што мы праводзім выезды, як у папярэднія гады, але выразна бачым, што гэта не ёсць тое, што быць павінна. Магчыма, у будучым мы будзем працягваць нашыя выязныя пастаноўкі ў двух-трох дамах культуры, між іншым, у Сямяцічах і Гайнаўцы, а таксама суседніх ваяводствах, дзе ёсць больш-менш адпаведныя ўмовы для выступленняў. Але галоўным кірункам развіцця і ўмацавання сувязей нашага тэатра з гледачамі з малых гарадоў, мястэчак і вёсак Беласточчыны будуць калектыўныя, арганізаваныя прыезды іх у наш тэатр. Такое знаёмства з праўдзівым тэатрам і высокім мастацка-тэхнічным узроўнем пастановак дасць кожнаму гледачу вялікую карысць і прыемнасць. А мы маем што паказаць. Запрашаем!

„Н".: Калі ў працы вы маеце поўнае асабістае задавальненне?

Е.З.: Ніколі і ні ў чым. Лічу, што заўсёды і ўсё можна зрабіць яшчэ лепш, чым яно было зроблена.

Размаўляў М. Гайдук

(Працяг са стар. 1)

Карэспандэнт года

мы сур'ёзным падыходам да карэспандэнцкай дзейнасці, дапытлівасцю і крытыцызмам, роўным добраму рэпарцёру. Сваю ўмеласць сустаўляць факты праявіў у гэтым годзе ў цярплівых пошуках і выяўленні абставін смерці Героя Савецкага Саюза, магіла якога знаходзіцца на тэрыторыі Чаромхаўскай гміны. Яго артыкул на гэтую тэму быў змешчаны ў „Ніве". Тэрыторыя дзейнасці гэтага карэспандэнта — Чаромхаўская гміна і вельмі шырока ўся праблематыка дзяржаўных чыгунак.

Кожнага з наступных карэспандэнтаў можна было б характарызаваць падобна станоўча. Ёсць сярод іх людзі, якія хоць ніколі не былі сярод першай тройкі, аднак надта трывала ўпісваюцца з году ў год у гісторыю „Нівы". Такімі з'яўляюцца Пётр Байко, М. Лук'янюк, Эдвард Шчасновіч і іншыя. Усім без розніцы сардэчнае дзякуй!

Да сустрэчы на з'ездзе! **Вера Леўчук**

Разведка гаспадарнасці

Давялося мне зайсці ў чыгуначную пачакальню ПКП у Палічнай, што на шляху Гайнаўка—Чаромха. Замерз і хацеў пагрэцца. Было гэта вечарам 26 снежня 1978 года. І не пагрэўся. У пачакальні было цёмна і вельмі холадна (відаць у печцы тут не паляць). Касірша прыйшла прадаваць білеты і таксама мерзла.

Цікава ведаць, чаму няма каму напаліць у печцы? Чаму няма каму ўключыць электраасвятленне ў пачакальні? А ўвогуле гэта ўжо не пачакальня, а хутчэй выцвярэзнік.

Іншы факт. Я са знаёмым адправіўся поездам у Чаромху. А ў пачакальні (той халоднай і цёмнай) чакала поезда ў Гайнаўку маладая дзяўчына са Старыны (яе цягнік прыходзіў праз 60 хвілін), якая пад'язджала з намі фурманкай. Касірка прадала білеты і пайшла, а ёй адзінокай як жа быць. Страху што ўбраць, бо трэба ведаць, што пачакальня гэтая ў чыстым полі. Паблізу ні адной хаты, ні аднаго чалавечага жылля.

І. Непаседа

УСПАМІНЫ (4)

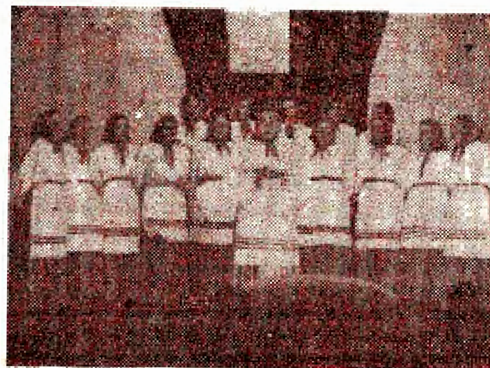
Год 1954. У студзені на адным чацвярговым вечары напомніла я жанчынам, што не за гарамі 8 сакавіка — Міжнародны жаночы дзень, і трэба было б наладзіць багатую акадэмію. Нам жа пад сілу гэта. Згадзіліся. Часу мала, трэба пачынаць. Выбрала я кароткі скетч з жаночымі ролямі і пастанавіла арганізаваць жаночы пеўчы калектыў. Запрасіла некалькі маладых дзяўчат з добрымі галасамі. У пеўчы гурток уступіла 17 асоб. У большасці былі гэта жанчыны ў маім узросце, а нават старэйшыя. Падабрала песні: польскія, савецкія, ваенныя і народныя, ну і беларускія. Усе яны былі вядомыя ў нашым асяроддзі. Апрача гэтага напісала прыпеўкі. Мо адну з іх дзеля прыкладу:

Бабы нашы аджылі,
Не хочуць кудзелі прасць.
Лён, як толькі збяруць з поля,
Дык хутчэй нясуць мяняць.

Хор быў двухгалосы. Выступленне рыхтавалі прыспешаным тэмпам. Шпаркімі крокамі набліжалася 8 сакавіка, дзень нашага экзамена. Каб хор выпаў прыгожа, звярнулася я ў Павятовае праўленне ЗСХ у Беластоку, каб пазычылі нам народныя ўборы. Пазычылі, але пры ўмове, што прымем удзел у паватовым аглядзе пеўчых калектываў.

І ўрэшце прыйшоў Дзень жанчын. Кожная з нас перажывала яго, як дзень свайго шлюбу. Ад раніцы бегалі, упрыгожвалі сцэну, прасавалі ўборы, прымяралі.

Цікавае нас было і грамадства. Акадэмія, якая вызначана была на 19 гадзін, пачалася ў набітай зале. Пасля афіцыйнай часткі, звычайнай як усюды, пачалася мастацкая. Усе артысткі ў доўгіх, каляровых спадніцах, у белых блузках і фартушках выглядалі цудоўна. Калі занавес раскрыўся, сканалула нас лавіна воплескаў. Зрабілася нам горача і хваляванне заткнула нам горла. На шчасце, хутка сабраліся і, калі сціхлі воплескі, былі мы здатныя да выканання сваёй ролі.

Першы канцэрт.

Першае выступленне прайшло з незвычайным поспехам. Многія песні бісавалі. Не змаўкалі працяглыя апладысменты. У гэты дзень чакала нас яшчэ адна вельмі прыемная ўзнагарода: за добра напісаную працу на чытальніцкі конкурс атрымалі мы малую сельскагаспадарчую бібліятэчку, а кожная з нас узнагароджана была цікавай кніжкай.

Павятовы агляд, у якім павінны мы былі выступіць, вызначаны быў на 23 сакавіка. Мала часу. З запалам пачалі мы ўдасканальваць свае пеўчыя ўмеласці. Святліца была малая, няўручная ды найчасцей займалі яе хлопцы. Рэпетыцыі рабілі ў мяне на кватэры. Нашым жаданнем было заняць у аглядзе першае месца. Агляд адбываўся ў будынку ТППР у Беластоку. Калі наш калектыў з'явіўся ў зале, іншыя самадзейнікі (а была гэта выключна моладзь) пачалі шаптаць:

— Старыя бабы на агляд!.. Што яны пакажуць?..

Уражанне нямілае. Аднак з'едлівыя словы завастрылі наш апетыт. Убачыце яшчэ, чаго мы варты!

мяжы паміж фактамі рацыянальнымі і ірацыянальнымі, у веры ў тое, што існуе цесная сувязь паміж людзьмі жывымі і памёршымі. Такі пункт гледжання, прынамсі часткова, мог быць пераняты Коласам з народных вераванняў і фальклорнай фантастыкі. Праз некалькі дзесяткаў гадоў пасля напісання паэмы Колас паспрабаваў бараніць пантэістычныя матывы сваёй паэмы, доказваючы, што малітоўныя тырады Сымона не маюць нічога супольнага з рэлігійнай экзальтацыяй. Колас сцвердзіў, што для Сымона бог з'яўляецца выключна сінонімам прыроды:

„Сымонаў спеў — не маленне богу, а маленне свету. А больш за ўсё сілам прыроды, якія не стамляюцца тварыць. Для Сымона ўсе тыя сілы злучаюцца ў адну, з таемным імем — бог. Каб хлопец умеў высказаць свае адчуванні, ён сказаў бы: бог гэта імя таго, што хочацца пазнаць чалавеку. І ў Сымона быў прымітыўны сялянскі пантэізм".

Характар сказанага Коласам быў, несумненна, акрэслены той духоўнай эвалюцыяй, якую прайшоў пісьменнік пасля рэвалюцыі.

Няма сумненняў, што ў першай рэдакцыі паэмы знойдзем не мала фрагментаў, якія сведчаць аб наяўнасці ў творы рэлігійна-хрысціянскага каларыту.

Вось адарваныя радкі паэмы:

...Хвала богу вялікаму хвала!
...Хвала духу божаму хвала!
...Хвала і сыну божаму хвала!

Прыклады можна множыць, але няма такой неабходнасці. Наяўнасць пантэістычных ці рэлігійных матываў у паэме не толькі не абніжае вартасці твора, але ўзбагачае праявы беларускага рамантызму. „Сымон-Музыка" быў праявам супярэчлівай эпохі, духоўных камплікацый аўтара і яго вернасці рамантычным прынцыпам. Ці хто-кольвек з польскіх даследчыкаў мае прэтэнзіі да Міцкевіча за яго рамантычныя непаслядоўнасці і супярэчлівасці? Ніхто. Не павінна іх быць і ў адносінах да Міцкевіча — Коласа.

Як жа дасканала падыходзіць да Коласа сказанае польскім даследчыкам Кальбужэўскім аб сусветным рамантызме:

„Romantycy byli najgłębiej przekonani, że człowiek jest centralnym punktem wszechświata i naturalnym ogniwem łączącym naturę z Bogiem, ziemią i niebem. W duszy bowiem ludzkiej widzieli odbicie jaźni absolutnej t.j. Boga, a w naturze czarne odbicie własnej jaźni" (S. Kolburzewski, Romantyzm, Warszawa 1948, s. 23).

У душы героя паэмы Коласа столькі багабойнай скаванасці, колькі і бязмежнай свабоды. Сымон з'яўляецца не толькі прапаведнікам ідэі бога, але адным з вялікіх багоў-стваральнікаў.

ЭПІЛОГ ВЯСЕЛЛЯ

Сядзім гэта мы за сталом, тосты запіваем: Анфіска жытняй, а я спірцікам на 95. Толькі не падумайце часам, што Піліп прапаўшы ўжо чалавек, калі перайшоў на чысты спірт. О не, мяне бярэ і звычайная гарэлка, нават часам моцна бярэ, але аддаю перавагу спірту дзеля лячэбных яго якасцяў: у нас прыжылося паняцце, што чысты спірт не шкодзіць здароўю, а нават наадварот — умацоўвае яго. І вось аднойчы, адчуўшы сябе нядобра, падумаў: давай і я паспрабую. Паспрабаваў... і яшчэ раз пераканаўся, да чаго ж усемагутная народная мудрасць — памагло. І лечыць не толькі адну якуюсьці хваробу. Гэтае цудоўнае лякарства вылечвае проста ад усіх скорбей, як сказалі б нашы дзяды, і намнога хутчэй, як усе іншыя лякарствы. Калі хто не верыць, хай сам паспрабуе. Калі не памагае — дыягназ просты — тэмп слабы, кілішкі малыя.

Так вось папіваю спірт, уваходжу, як кажуць, у вясельны транс, смялею, адным словам, адчуваю сябе цудоўна. Жытнёўка Анфіскі таксама не драмала — у яе прыгожанькіх вачах проста зайгралі чорцікі, а сама яна, як раждзжаство сіяла. Я ўжо добра ведаю, што гэта значыць. І яна раскрыла сваю душу:

— Глянь, Піліп, на свата, што тэт у кутку сядзіць.

— Бачу.

— Які цудоўны ў яго профіль, тыпова грэчаскі. А постаць якая багатырская. Во дзе сіла, проста антычны бог, а не чалавек, і, здаецца, сюды часценька спаглядае. Глянь, ці часам не растрапаліся мае валасы, — ціха дадала.

— Не растрапаліся, — адказваю.

— А погляд, а нос які!.. — ужо сама да сябе прашыпела мая Анфіска і цяжка-цяжка ўздыхнула. А потым, іранічна глянуўшы на мяне, адным залпам выпіла мой кілішак спірту і нават не скрывілася. Мяне гэтая яе алюзія разгневала, бо, як кажуць, што ў цвярозага на вуме, то ў п'янага на языку. А можа таму, што такіх цудоўных параўнанняў я ад яе не чуў ніколі, бо „курдупель", якім Анфіска так часта трактуе мяне, бадай, не можа раўняцца з багатырскай постаццю ці антычным богам. А непатрэбна так крыўдзіла мяне, бо і ў мяне не малы нос, і, каб добра пашукала, то штосьці і з грэка знайшла б. Таму я спакойна, але з'едліва адказаў:

— Але запіты то ён зусім па-нашаму. Лаецца таксама па-нашаму, а не па-грэчаску.

Выразна бачу, што словы мае не падабаюцца Анфісе, але мне, дурню, асмялеўшаму ад выпітага, гэтага было яшчэ мала. Выхіліўшы чарговую чарку лякарства, звяртаюся да жонкі:

— Глянь, Анфіска, на дружку, што сядзіць побач з маладой. Якая пародзістая дзяўчына!

— Якая? Тая, што з прычоскай „Я ў мамы дурненькая"? — (Анфіска карыстаецца сваёй тэрміналогіяй).

— Тая... Або налева ад яе. Во багіня!

— Гэта тая ў кутку, бессаромная, што прыехала паказаць свой грэх мужчынам?! — (намёк на міні).

— Яна.

— Як прыкра праз дзесяць год супольнага жыцця даведацца, што твой муж такі асталоп, без крышачкі нават паняцця аб добрым гусце! І не адзывайся больш да мяне! Зрэшты, паехалі дахаты!

— Як гэта так, паехалі, яшчэ ж толькі разгар вяселля, — заікнуўся я.

— Але ты ўжо пагарэў. Сам гэтага хацеў! Хуценька падымайся і тупай да выхаду, я зараз выйду. Гаспадарам скажы, што ў цябе страшэнна разбалелася галава.

І яна разбалелася, страшэнна разбалелася, але пазней, калі мы выйшлі з хаты і я пераканаўся, што да тых багатых сталоў і тых батарэй ужо не вярнуся. Нават і цяпер, калі толькі ўспомню, то як бы хто іголкай пад чэрап сунуў.

Піліп Саскі

Наш ваяўнічы настрой паў перад доўгім сталом журы, калі прыйшоў час дэманстраваць свае якасці. Пот струіўся па ўсім целе.

Першую, рэвалюцыйную песню (так патрабавала праграма) спявалі мы крыху збянтэжаныя, але ў наступныя ўвайшлі свабодна, а калі заспявалі свае частушкі, нават журы біла брава. Вось гэтыя частушкі:

Прыпомнілі мы сабе,
Як за бацюшкі-цара
На вёсцы была толькі
Чобатаў адна пара.
Вось, к прыкладу скажам вам,
Грыбавец ішоў у Гарадок —
Нёс чобаты на плячах,
Павесіўшы на калок.

Наша жаданне здзейснілася. Першае месца наша. Пераходны сцяг, што стаяў на стале журы, разам з віншаваннямі ўручаны нам. Атрымалі таксама і інструменты: акардэон, гітары, мандаліны, і шмат матэрыялу на народныя ўборы. Запрасілі нас таксама ў радыё.

Вярталіся дамоў усхваляваныя і радасныя з гарачым жаданнем працаваць далей. Грамадства наша таксама цешыла наша перамога. Жанчыны, якія раней казалі, што збіраемся мы толькі на плёткі, і не пускалі ў хор сваіх дачок, цяпер змянілі да нас свае адносіны. Калектыў рос і неўзабаве налічваў 24 асобы.

Пісаў аб ім друк, а радыё перадало нашы песні.

Найлепшымі гаспадарамі ў вёсцы Вярсток у Дубіцкай гміне з'яўляюцца: Надзея Дудар, Сцяпан, Шэлест, Уладзімір Дунда, Мікалай Чыквін, Віктар Гопш, Юры Раманюк і іншыя.

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Яскевіч Алесь, У свеце мастацкага твора, 1977, стар. 208, цана 17 зл. 20 гр.

Літаратуразнаўчае даследаванне пра мастацкае абагульненне на аснове аналізу творчасці беларускіх празаікаў І. Мележа, Я. Брыля, І. Шамякіна, В. Быкава, І. Пташнікава, М. Стральцова, Б. Сачанкі і іншых.

Карпенка Марыя, Кожнаму хочацца шчасця, 1977, стар. 96, цана 2 зл.

Зборнічак апавяданняў і навелаў маладой беларускай пісьменніцы. Пра яго аўтар заўважае: „Гэтая кніжка — пра людзей, якіх я сустракала на розных жыццёвых скрыжаваннях і якія называлі сябе шчаслівымі. Іх шлях не быў усланы кветкамі".

Беларуская мова. Выпуск пяты, 1977, стар. 184, цана 30 зл.

У гэтым выпуску перыядычнага выдання ў раздзеле „Лексікалогія і словаўтварэнне" знаходзім артыкулы, між іншым: У. В. Анічэнка „Запазычаная лексіка ўсходнеславянскіх моў у савецкую эпоху", Л. А. Кацапаў „Сенажатная лексіка старабеларускай мовы", Л. Р. Багамаз „Лексіка італьянскага паходжання ў беларускай мове" і інш. У раздзеле „Марфалогія і сінтаксіс" — А. К. Малюк „Лексіка-граматычныя і стылістычныя асаблівасці фальклорнай клічнай формы" і інш. Перыёдык замыкае раздзел „Лексікалогія", у якім памешчан працяг з папярэдніх нумароў „Матэрыялаў для дыялектнага слоўніка Гомельшчыны".

Агняцвет Эдзі, Краіна маленства, 1975, стар. 96, цана 4 зл. 60 гр.

Выбраныя вершы і паэмы вядомай дзіцячай пісьменніцы.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, 1977, цана 15 зл. 60 гр.

Альбом з каляровымі фотаграмамі з розных галін гаспадаркі і грамадскага жыцця Савецкай Беларусі. У змешчаным у ім таксама артыкуле — найважнейшыя дадзеныя і факты аб БССР.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

ФАЛЬКЛОР

ЖНІЎНАЯ

Allegro

Ой, за лес сон-ца за-ка-ці-ла-ся,
мне да ма-ту-лі за-ха-це-ла-ся.

Ой, за лес сонца закацілася,
мне да матулі захацелася,
мне да матулі пагасціціся,
сваго горушка прызабыціся,
сваго горушка прызабыціся.
Дзе мяне мама судашаць будзе?
чым мяне мама частаваць будзе?
Чым мяне мама частаваць будзе?
Судашаць будзе пад новым дваром,
частаваць будзе мядовым вінам,
частаваць будзе мядовым вінам.
Частаваць будзе і долі пытаць:
— Чы дабро, дзіця, у старане чужой?
Чы дабро, дзіця ў старане чужой?
— Чы ела, мама ты, рэдзьку з палынам? —
так мне маладой у старане чужой,
так мне маладой у старане чужой.
У канцы століка настаялася,
лічаных кускоў накусалася,
лічаных кускоў накусалася.
Лічаных кускоў накусалася,
ліхіх слаўцоў наслухалася,
ліхіх слаўцоў наслухалася.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў г. Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

Дот васемнаццаці...

Дарагая „Ніва"! Я прачытаў пра дот 18 герояў. Тэма мяне вельмі зацікавіла. І я там быў. Я таксама хацеў бы падзяліцца з чытачамі сваімі перажываннямі.

У 1941 годзе 8 сакавіка і мне прыйшла павестка з'явіцца ў раённы ваенкамат у Кляшчэлі, куды ўжо быў высланы старшы лейтэнант, прозвішча якога, як мы потым даведаліся, было Вайтэнка. Ён пасля ўвесь час быў палітруком у нашай роце.

Нашы маці, бацькі і жонкі, якія праводзілі нас на станцыю, дапытваліся гэтага палітрука, на колькі нас бяруць, бо ўжо наступала работа ў полі. Ён адказаў найперш, што толькі на адзін месяц, а потым падняў уверх руку і растапырыў пяць пальцаў, і тады ўжо адразу ўсе здагадаліся, што найменш на пяць месяцаў. Найперш завезлі нас поездам на станцыю Лышчыцы, а адтуль дабраліся да абшырнай памешчыцкай сялібы каля сяла Дужэ Зводы. Гэта, відаць, была сяліба вялікага пана, бо быў палац, у якім знаходзіўся штаб. Часова і нас, радавых байцоў, тут пасялілі ў чвараках (салдатамі тады нельга было называць, а толькі байцамі). Стадола была такая велізарная, што збожжа з цэлага сяла ўлезла б туды. Праз вялікі сад праплывала рака Лесна. Усе кадравікі былі з СССР. „Васточнікі" — так іх мы называлі. А яны нас называлі „западнікі". І вось іх старшыні пачалі нас вучыць па-свойму. Усё было добра. Здавалася так, як у польскім войску, ды вось з адным ніяк не маглі мы паладзіць: у чацвёрках маршам нас вучылі ў польскім войску хадзіць на адлегласць цэлай рукі чацвёрка ад чацвёркі, а тут — толькі на адлегласць локця, што выходзіць вельмі цесна. Праўда, яны далі нам спакой, хадзіце па-польску і самі вызначайце сваіх камандзіраў, зразумела тых, якія былі інструктарамі ў польскім войску.

Ну, і так, здавалася б, гэты месяц і праляціць і будзем дома, ды, на жаль, не так яно пайшло. Праз нейкіх пару тыдняў прагучэла каманда: „У рады стройся, першы сапёрны батальён!" Выйшаў на трыбуну палкоўнік і прачытаў такі больш-менш тэкст: сёння ўначы каля 12 гадзін, каб усе былі гатовы да далёкага маршу пехатой, хто адчувае слабасць у нагах, прашу выступіць. У 12 гадзін ночы мы выйшлі. А зайшлі да Машчонай Крулеўскай каля Сямяціч аж пад вечар. Нас размясцілі па клунях у Машчонай і выдавалі на ежу сухі паёк, бо кухняў ніякіх яшчэ не было, а варылі на полі ў кацялках як хто ўмеў. І як гэта часта ў нас бывае, сакавік быў тады намнога цяплейшы, чым красавік. А ў красавіку ўдарылі марозы, а мы спалі па клунях. У многіх хлопцаў вушы папухлі, кашаль нападаў. Такая была бяда, пакуль нас размясцілі па хатах. Потым было ўжо лепш, бо і кухню пабудавалі, палаткі паставілі, у якіх змяшчалася па 12 чалавек. Наша другая рота працавала каля Сямяціч. Рабілі тыя точкі — вялікія бункеры, у якія ўстаўлялі гарматы, а ў малыя ўстаўлялі кулямёты. Закончаныя точкі дакладна маскіравалі, нават наверсе саджалі хваінку. Работа ішла дзень і ноч. Працавалі па 12 гадзін, на дзве змены. Гэта абаронная лінія, якая ад самага Брэста ішла аж да Драгічына, мела быць закончана да зімы.

І вось ужо трэці месяц канчаецца. Хлопцы непакояцца, бо касьба набліжаецца (там усе былі з сёлаў — адны гаспадары). І вось на сходзе адзін спытаў, чаму так доўга нас трымаюць, няхай і іншыя яшчэ папрацуюць, нас заменяць. А палітрук на гэта адказаў: „Э, пра дом забудзь, мы яшчэ з вамі ваяваць пойдзем. Глядзі, пад бокам бісурман рыхтуецца да вайны".

Прысяга мела быць 15 чэрвеня, ды адлажылі яе на 22 чэрвеня. У суботу пасля кіно, бо кіно заўсёды было па суботах і нядзелях, было аб'яўлена, каб заўтра на 10 гадзін пабрыцца, памыцца і каб усе былі гатовы да прысягі. І вось у глыбі ночы, калі да світання яшчэ было далёка, пачуўся гул самалётаў, а потым свіст снарадаў над нашым лесам. Усе як адзін усхапіліся, бо ў той час, каб і мёртвым быў, дык і то ўсхапіўся б, і кожны вобмацкам абуўся, адзеўся і чакае трывогі. Не хутка падалі трывогу. Палітрук Вайтэнка закамандаваў „Бяры вінтоўкі, хто якую папала, а з нумарамі днём разбярэмся!"

(Працяг на стар. 7)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала **Аліна Юзвюк з Пасечнікаў Малых.**

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне, святочныя табе пажаданні. Усяго найлепшага ў новым годзе шле табе твая сталая чытачка Ніна з Гайнаўкі. Дарагі Астроне, я ўжо не першы раз звяртаюся да цябе з просьбай — адгадай мой сон, калі ласка. Перш я прадстаўлю табе сваю сітуацыю. Больш года хадзіла я з хлопцам. Месяц таму назад мы з ім расталіся, зусім не сварачыся. Цяпер ён ходзіць з другой, а я з другім хлопцам. Асталіся толькі добрымі сябрамі. І вось апошнюю ноч ён мне прысніўся. Быццам ён ехаў сваім самаходам і пабіўся, ну і цяпер ляжыць у бальніцы. Раптам тут жа і памірае (пры ім я і яго бацькі). Мне стала яго шкада. Ну быццам і памёр. Тут жа я гляджу, а ён ажывае. Схапіў мяне за шыю, прытуліў і моцна пару разоў пацалаваў. (Тут жа апынулася я на яго ложку). І так астаўся жывы. Потым я пачала гутарыць з яго бацькамі, мы былі рады, што ён жыве. На тым жа я і прачнулася, вельмі перапалоханая.

Потым, у тую самую ноч сніўся мне другі сон, што памерла мая бабка (яна ўжо не жыве), і я несла яе ў труне. Устала я рана вельмі ўсхваляваная і адразу рашыла да цябе напісаць. Дарагі Астроне, вельмі прашу, напішы, што яны могуць абазначаць, думаю што яны не пустыя. За адказ вельмі дзякую.

Твая сталая чытачка
Ніна з Гайнаўкі

Ніна з Гайнаўкі! Сны твае, бадай, варожаць табе хуткае вяселле, але папярэдзяць яго, на жаль, нейкія непаразуменні ці сварка.

Астрон

Дарагое Сэрцайка, мне 23 гады, а майму хлопцу Геніку 25. Ходзім мы ўжо больш года, а пазнаёміліся ў сяброўкі на вяселлі. Спадабаўся ён мне з першага погляду, бо вылучаўся сярод іншых і прыгажосцю, і весялосцю, і дасціпнасцю. Ды і спяваў і танцаваў як ніхто. Але аказалася, што „не ўсё золата, што блішчыць". Генік прападае за калегамі, за кампаніяй, ды і гарэлкі не цураецца. Здараецца, што сядзіць у мяне дома, прыходзяць да яго калегі, пасядзяць, выпіць ім хочацца, а мая мама на гэта не дазваляе. Дык яны выходзяць, і ён таксама з імі ідзе. Мяне пакідае. Я за гэта на яго злуюся. Але ён сабе віны не прызнае, а да мяне кідаецца, якімі толькі словамі не абзывае. Кажа, што калі са мной ходзіць, дык не абазначае гэта, што ўжо мае парваць з калегамі, ды з усім іншым. І я баюся, што калі і ажэніцца і такім застанецца, дык як жыць?.. А ўжо мы гаварылі аб вяселлі, але толькі між сабой, бо маме баюся сказаць, яна ад пачатку супраць была. Сэрцайка, парай што рабіць, ці лічыць на тое, што ён зменіцца пасля?

Аня
з Беласточчыны

Аня! З характарыстыкі, якую ты тут дала свайму хлопцу, відаць, што не будзе ён табе добрым мужам. Ці зменіцца пасля, мала праўдападобна. Калі ён цяпер пакідае цябе і бяжыць за калегамі і гарэлкай, не думаю, каб быў іншым і пасля. Да таго абзывае цябе ўжо цяпер. Тым больш будзе рабіць гэта пасля. Твая мама пазнала яго адразу. Ты захаплялася яго прыгажосцю і тэмпераментам, але добра, што не кіруешся толькі пачуццямі, а даеш голас расудку. Тут варта добра падумаць і ў ніякім выпадку не спяшацца з вяселлем.

Сэрцайка

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Муж п'е і здзекваецца над жонкай і дзецьмі. Жонка хоча падаць на развод. Жывуць яны ў кватэры, якая належыць дзяржаве. Як бараніцца перад здзекамі і ці можна патрабаваць прымусовага высялення мужа? Ці гэтага трэба патрабаваць у асобнай справе, ці можна спалучыць з патрабаваннем разводу?

АДКАЗ: Здзек над членамі сям'і з'яўляецца злачынствам, за якое пагражае кара да пяці год турмы. Зацікаўленая асоба можа напісаць заяву ў міліцыю або пракуратуру, якія абавязаны правесці следства і, калі будуць дастатковыя доказы, унесці ў суд акт абвінавачання. Зразумела, што гэткія паводзіны мужа з'яўляюцца дастатковай падставай да патрабавання разводу. У справе разводу можна таксама патрабаваць прымусовага высялення мужа з кватэры і ў тых выпадках, калі дом з'яўляецца дзяржаўным, і незалежна ад таго, каму адміністрацыйныя ўлады кватэру прыдзялілі. Толькі ў выпадку, калі б кватэра была выключнай уласнасцю мужа, прымусовае яго высяленне было б немагчымым.

Этнаграфічнае акенца

Гасцініца „Глушэц" уціснулася ў Белавежскую пушчу ў глухім урочышчы Замошша. Але яе гаспадыня Анна Ляшчынская надта ж любіць гэтую глуш...

Фота М. Гайдука.

Куток практычных ведаў

ГУСЯЦІНА

Каб гуска была сапраўды смачная, трэба яе адпаведна падрыхтаваць.

Забіваючы яе, трэба ў падрыхтаваны посуд сабраць кроў, з якой можна будзе зрабіць добрую чарніну. Каб кроў не застыла, у посуд трэба дадаць лыжачку воцату.

Аскубаць гуску, а пасля гэтага падвесіць яе за ногі ў халодным месцы на два дні, толькі тады мяса будзе крухкае і сочнае. Перад тым, як будзем гуску выпатрошваць, трэба яе асмаліць на някопцячым агні. Выпатрошваючы, асабліву ўвагу трэба звярнуць на печань, каб не раздушыць жоўці.

Печань, сэрца, тоўсты мясісты страўнік (перарэзаўшы і аддзяліўшы тоўстую ўнутраную перапону) адлажыць. Лапкі абрэзаць ніжэй каленнага сустава, абдаць кіпенем, зняць жоўтую луску. Адрэзаць галаву, ачысціць пер'е, выняць вочы. Адрэзаць шыю пры самай тушцы, зняць скуру. Шыю, галаву, страўнік, лапкі і частку крылаў прызначаем на навар, з якога будзем рабіць чарніну.

Разабраўшы гуску вагою ў кілаграмы тры, можна яе выкарыстаць для падрыхтоўкі двух ці трох абедаў для 5-асабовай сям'і.

Найчасцей аднак гаспадыні пякуць гуску цэлую, дадаючы да яе яблыкі.

Палову гускі можна смажыць з яблыкамі, а другую палову прызначыць на іншую страву. Гуску перад тым, як будзем смажыць, перарэзваем уздоўж. На гадзіну перад тым як маем уставіць гуску ў духоўку, другую палову гускі нацерці соллю з майранкам і цукрам. Таксама смачная!

Гусінае мяса з'яўляецца цяжкастраўным. Нельга яго падаваць малым дзецям ці людзям з хворым страўнікам ці печанню.

Найбольш страўнай з'яўляецца гусяціна вараная. Можна яе падаваць з кашай і грыбным соусам.

Вельмі смачная гусяціна з рознай гароднінай ці толькі з капустай. Сырую гуску трэба парэзаць на порцыі. Дзе ўдасца — выняць косці, якія можна будзе выкарыстаць на суп. Мяса пасыпаць мукой, соллю, падсмажыць на тлушчы, даліць крыху вады, тушыць. Калі мяса будзе ўжо даволі мяккае, дадаць капусту ці нарэзаную мяшаную гародніну і ўсё разам дапарыць.

Гусінае мяса мае характэрны арамат, які не кожны любіць. Таму менавіта добра дадаць да гускі калі не гародніну, то майранак, а некаторыя гаспадыні дадаюць нават часнок.

Гаспадыня

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Нарэшце настаў дзень, аб якім ён марыў усё сваё жыццё. Ён з захапленнем глядзеў на алегарычныя сцэны, карцінкі з жыцця рыбакоў і сялян, гербы гарадоў... Родэ забыўся, што ён не адзін. Ён то адыходзіў, то зноў набліжаўся, кратаючы казачныя скульптуры. Вось ён паволына наблізіўся да адной са сцен, дастаў з папкі лупу і пачаў разглядаць адну з многіх мікраскапічных, мініяцюрных фігурак. Ён упіваўся прыгажосцю гэтага выдатнага твору мастацтва. Родэ быў быццам у трансе.

У гэты час здзіўленыя салдаты, якія прынялі яго за небяспечнага вар'ята, пачулі, як Родэ сказаў:

— Я не баюся цябе, праклятны пакой!

— Ходзіць легенда, — гаварыў Родэ пазней салдатам, — што янтарны пакой прыносіць няшчасце кожнаму, хто ім бліжэй зацікавіцца. Усе яны павінны загінуць трагічнай смерцю, бо стваральнікі сваіх рук праклялі самі яго стваральнікі — Андрэас Шлютэр і Готфрыд Тусо. Але я, зразумела, не веру ў гэтыя байкі, — пасмешліва дадаў ён.

— Заўтра з самай раніцы мы возьмемся за справу. А як толькі ўсё будзе запакавана, тэрмінова выедзем у Кенігсберг. Дарэчы, я чытаў у кенігсбергскіх газетах, што вы злавілі нейкага савецкага шпіёна.

— Ды які там шпіён, журналіст пераселіў. Шаснаццацігадовы хлапчук, ну а за тое, што круціўся, дзе не трэба, салдаты ўсыпалі яму крыху.

Два наступныя дні пайшлі на разборку пакоя. Асобныя элементы запакоўвалі ў доўгія скрынкі. На чацвёрты дзень, нарэшце, усё было гатова да ад'езду.

Задаволены, што ўсё так гладка пайшло, у радасным настроі вярнуўся дырэктар Родэ ў Кенігсберг. Дакументы, выпісаныя Эрыхам Кохам, і пропуск з уласнаручным подпісам фельдмаршала Кюхлера выклікалі павагу ў шматлікіх патрулёў, якія сустракаліся па дарозе. Шаснаццаць узброеных да зубоў эсэсаўцаў ахоўвалі каштоўны груз.

Родэ прыспешваў. Трэба было як мага хутчэй перасекчы „Остланд", шэфам якога быў Розенберг, каб апынуцца ва ўладаннях гаўляйтэра Коха.

КЮНСБЕРГ СПАЗНЯЕЦЦА

Пасля прыезду ў Царскае Сяло штурмбанфюрэр СС фон Кюнсберг адразу ж зразумеў, што хтосьці яго апярэдзіў. Ён без цяжкасці ўстанавіў, што гэта былі людзі са штаба гаўляйтэра Коха.

Гэта раззлавала яго канчаткова, ён пагражаў аддаць пад суд тых, хто аддаў Янтарны пакой без ведама і згоды рэйхсляйтэра Розенберга. Ён адкрыта заявіў фельдмаршалу Кюхлеру, што паскардзіцца Гімлеру і Розенбергу. Старому маршалу надакучыла слухаць яго пагрозы і з'едлівыя словы, і ўрэшце ён выгнаў яго за дзверы.

Каб супакоіцца, Кюнсберг пагрузіў на машыны пакінутыя Родэ да наступнага прыезду каштоўнасці, пасля чаго, крыху астыўшы, пазваніў Гімлеру і расказаў яму ход падзей.

— Кюнсберг, — пачуў ён у тэлефоннай трубцы голас завадатара СС, які пачаў здагадвацца, што па сутнасці здарылася, — вы сапсавалі справу: адзін раз у Берліне, прамаргаўшы пакой, і другі — у Царскім Сяле. І вы ўсё ж працягваеце ісці ўслепую. Асабіста я не раю быць на нажах з фельдмаршалам Кюхлерам і ўжо тым больш з гаўляйтэрам Кохам. Вы мяне разумееце? Раю вам пакінуць скрынкі з каштоўнасцямі ў палацы і вярнуцца ў Берлін са сваёй п'янай кампаніяй.

Тады Кюнсберг пазваніў Розенбергу і паведаміў яму аб вывазе пакоя.

— Ах, чорт, вяртайцеся хутчэй! — пачуў ён сухі адказ, які не абяцаў нічога добрага.

На наступны дзень Гімлер загадаў прынесці да сябе ў кабінет падшыўку „Кенігсбергер Альгемайнэ цайтунг" за апошні месяц і перачытаў усе артыкулы, у якіх у завуаляванай форме крытыкавалася надбайнасць Розенберга і яго людзей. Ён не мог прапусціць міма вушэй гэтых нападкі, але спачатку хацеў упэўніцца, ці не памыляецца ён у сваіх здагадках.

Не, усё зразумела. Артыкулы аб Янтарным пакоі былі ўдна напісаны па

ТРЫБУНА чытачоў

Настаўніцкая сустрэча

Настаўнікі ў гміне надта раскінуты па ўсёй тэрыторыі. Большасць знаходзіцца ў зборнай гміннай школе, аднак шмат яшчэ працуе ў розных вёсках. Пры сучаснай рэформе асветы сустрэча на канферэнцыі з'яўляецца, як дагэтуль у павеце, момантам, калі людзі могуць дзяліцца сваімі справамі з асветнымі і палітычна-адміністрацыйнымі ўладамі.

Такая ідэйна-педагагічная канферэнцыя адбылася ў Нараўцы. Найперш настаўнікі праслухалі даклад Аляксандра Харкевіча аб правах і абавязках людзей у галіне адукацыі моладзі, аб прагрэсіўных думках польскіх педагогаў у даваенны перыяд. У дакладзе гаварылася шырока аб удзеле Саюза польскіх настаўнікаў у барацьбе за прагрэсіўную і дэмакратычную асвету ў тыя часы.

Надта цікавымі ўспамінамі дзяліўся настаўнік-пенсіянер Мікалай Базан. Яго выступленне выклікала жывое зацікаўленне ў слухачоў. Мгр Мікалай Базан — гэта чалавек, які прайшоў у жыцці праз розныя пасады асветнай працы.

Настаўнікі расказвалі аб сваёй працы, звярталі ўвагу на недахопы ў школьным будаўніцтве, на клопаты з кватэрамі для настаўнікаў. Канферэнцыя была надта карысная.

А. З.

РАСКАЗАЎ

Раз прыйшлося гаварыць,
Гутарку праводзіць,
Што хто кепскае рабіў
І далей што робіць.

Тут Нікіфар расказаў
Шчыру праўду, кляўся,
Як ён справу залатвляў,
Калі будаваўся.

Кажа: колькі меў бяды,
Дзе ёй толькі ўзяцца!
Як дастаці матэр'ял,
Да каго ўдацца?

Як у гміне пабываў,
З уладай пасварыўся,
Бо з гээсу матэр'ял
Ў Беласток памчаўся.

Апанасаў швагар там
Гэтак раздзяляе,
Хто яму паўлітра дасць —
Матэр'ялы мае.

А ты, браток, як там хоч,
Колькі не старайся,
Не дастанеш матэр'ялу,
Бо ён ўжо прадаўся.

М. Лук'янюк

(Працяг са стар. 5)

Дот васемнаццаці...

Наша 2 рота, якой камандаваў старшы лейтэнант Вайтэнка, была далучана да артылерыі, якая ішла ад Нурэцкіх лясоў у бок Бельска праз Боцькі. У Боцьках быў налёт нямецкіх самалётаў, ды нядоўгі, бо адразу нямецкія самалёты былі абстрэлены нашымі гарматамі. Недалёка ад Бельска наша артылерыя акапалася. З надыходам ночы далі некалькі гарматных залпаў у напрамку Боцькаў, але водгуку з боку ворага не было. Раптам прымчалася разведка і сталі крычаць: „Што вы робіце, да каго вы страляеце, немцы ззаду заходзяць". Выбухла паніка. Трактары падчапілі гарматы і сталі рухацца ў бок Бельска. Тады былі трактары толькі гусенічныя, яны вельмі памалу ехалі, а шуму многа рабілі. Было чуваць за дзесяць вёрст, як яны ляскалі. Не даязджаючы да Бельска, раптам павярнулі направа, мабыць, разведка даведалася, што Бельск ужо ў немцаў. Перад усходам сонца былі ў Тапчыкалах, а там праз Орлю і Гайнаўку і на Пружаны. Ды там ужо немцы перанялі, многія папалі ў лагер у Бялу-Падляску, многія адтуль і не вярнуліся. Паўміралі ад голаду.

Яшчэ хачу ўспомніць некаторых сяброў, якія былі са мной. З Дубіч быў Міхал Панфілюк (мой брат) і Якаў Грыгарук, з Палічнай — Іван Назарук, з Арэшкава — Ульян Яцко, з Москаўцаў — Рыгор Старчэўскі, Іван Тамчук, з Кляшчэляў — Мікалай Галёнка, Аляксей Данілюк, з Мілейчыц — Кандрацюк, Мартынюк і яшчэ некалькі, прозвішчаў якіх не памятаю. Многа было яўрэяў з Мілейчыц і з Высокага Літоўскага. З Бушміч многа было асоб, якія цяпер за граніцай, у СССР. З Дабрыводаў — Пётр Артышук, з Вітава — Іван Малмышка, з-пад Гайнаўкі — Галабурда і яшчэ многа іншых. Яшчэ назаву трох сяржантаў — Аліеў, Бяляеў, Краўчанка, старшына Жаўтостан з Баку. Гэта ўжо „васточнікі".

Калі вярнуўся дамоў, наша вёска была цалкам спалена, толькі сем хатаў засталося. На нашай тэрыторыі дзесяць гадзін ішлі зацятыя баі з немцамі. У мяне згарэлі ўсе будынкі і жывёла, усё дабро, бо жонка была адна і не змагла нічога абараніць. Я з братам не сядзелі спакойна. Мы наладзілі сувязь з партызанамі і дастаўлялі ім ежу і патроны, якіх у нас было тады многа.

Уладзімір Панфілюк,
Дубічы Царкоўныя

СТАРЫ — НЕ ТО ШТО МАЛАДЫ

Вялікія змены прайшлі ў нашай краме. На месца старэйшага прадаўшчыка прыйшла маладая рухлівая прадаўшчыца. Раней у нашай краме часта на полках не было нават найбольш патрэбнага людзям тавару, такога, як соль, ці якая-небудзь крупа. Людзі за пакупкамі ездзілі ў краму ў суседнюю вёску.

Цяпер у краме адразу павесялела. Полкі пачалі запаўняцца рознымі таварамі. Нічога не бракуе і здаецца, што ніколі не будзе бракаваць, бо маладая працаўніца ўмее весці гандаль і стараецца.

Каця з Лукі

ПАМАГЧЫ ПТУШКАМ І ЗВЯРАМ

У сувязі з суровай зімой, варта каб дарослыя і дзеці памагалі птушкам і звярам, каб выстаўлялі ў поле кармушкі з зернем і сенам.

У ваколіцах Крывяціч ёсць некалькі кармушак, якія выставілі паляўнічыя з гуртка „Арол" у Орлі. Але гэтага вельмі мала, таму што тут многа курапатак, зайцаў, сернаў, а таксама трапляюцца алені і дзікі.

Іван Кірызюк

НЕБЯСПЕЧНАЯ ДАРОГА

Едучы дарогай з Тыневіч Вялікіх у Лапухоўку (Нараўская гміна), з левага боку бачым жвіроўню. Яна вельмі небяспечная, асабліва вечарам, для фурманак і машын, якія праязджаюць гэтай дарогай. Лёгка можна зваліцца ў жвіроўню, бо дарога ідзе самым берагам жвіроўні.

А што яшчэ горшае, у адным месцы гэтая дарога падкапаная. Людзі бяруць жвір і далей падкопваюць, не думаючы ўвогуле аб нічым. Гэта лёгкадумнасць! Ці нельга не браць жвіру ля дарогі? Нават трэба даць такі загад! Бо жвіроўня ж мае глыбіню каля чатырох метраў.

Ю. Пашко,
Тыневічы

НОВЫ КУРС

У вёсцы Грабавец, Дубіцкай гміны, распачаўся аўтамабільна-трактарна-матацыклавы курс. Запісалася 25 асоб з вёсак Грабавец, Дубічы Царкоўныя, Тафілаўцы і Тапаркі. Тэарэтычныя заняткі праводзяцца два разы ў тыдзень у святліцы і вядзе іх Мікалай Матсеюк. Практычныя заняткі — язда ідуць штодзённа, у асноўным па вуліцах Гайнаўкі. Вядзе іх Ян Мацюка і Ян Асташэўскі. Такім чынам ізноў павялічыцца колькасць шафёраў. Сярод курсантаў некаторыя маюць уласныя аўтамашыны і трактары.

М. Панфілюк

З ваннačкай па вугаль

Цягнецца гэта ўжо ад жніўня 1978 года на складзе і ў магазінах ГС у Заблудаве. Ад жніўня не працуе там адзіная вага, якая магла важыць вялікія цяжары і на якую можна было ўязджаць фурманкай, ці трактарам. Была яна даступна кожнаму, хто хацеў нешта вялікае зважыць. І такое некантраляванае карыстанне вагай прывяло да таго, што вага сапсавалася. Ад таго часу важаць на вазе тавары да ста кілаграмаў. Гаспадары, якія прыязджаюць купіць, напрыклад, вугаль, вымушаны набіраць яго ў ванначкі па сто кілаграмаў, важыць і высыпаць на фурманкі. І так па чарзе шмат разоў — насыпай і высыпай, пакуль наважыш 2 тысячы кілаграмаў. Іншыя важаць той самай вагай угнаенні. Непарадкі!

Іншая дрэнная справа: магазінер важыць ванначкі з вугалем і мяшкі з вапнай ці ўгнаеннямі. Ды ён не можа быць адначасова ўсюды, бо гэтыя тавары знаходзяцца ў розных бараках. І часта магазінера трэба шукаць паўдня.

Гэтая сітуацыя тым больш ненармальная ў ГСе Заблудаў, што цяпер кожны ПГР ці спулдзельня маюць „рампавыя вагі". Чаму ж заблудаўскі ГС не мае парадачнай вагі? Хто за гэта адказвае?

(м)

Там, дзе канец свету

Дарога з вёскі Белкі, што ў Нараўскай гміне, вядзе ў вёску Каўпакі, Заблудаўскай гміны, праз невялікі кусок сенажацяў і лесу. Праводзячы камасацыю ў Белках, геадэты вызначылі дарогу да лесу і таксама ў вёсцы Каўпакі. Адрэзак дарогі ў лесе — каля 200 м застаўся. Найгоршая справа ў дождж. Каля лесу і пад самай вёскай Каўпакі тады цяжка праехаць пустой фурманкай, а пра машыну няма што і казаць. А гэтай дарогай жыхары вёскі Трасцянка возяць дровы з надлясніцтва Жэдня і ломяць вазы.

Варта, каб гміна ў Заблудаве перагаварылася з гмінай у Нарве і пры дапамозе жыхароў наладзіла вышэй адзначаную дарогу, як трэба. Цяпер зіма і ёсць час абмеркаваць гэтую справу на вясковых сходах.

М. Лук'янюк

Аўтарская сустрэча

У сёлах Мора і Крывяцічы адбыліся аўтарскія сустрэчы нашага паэта Віктара Шведа з людзьмі з гэтых сёл. Сустрэча ў Крывяцічах прайшла ў вясковай святліцы. Прыйшло многа людзей. Сустрэчу вёў Іван Кірызюк. Віктар Швед быў вельмі рады падзяліцца родным словам з землякамі, сярод якіх правёў свае маладыя гады. Віктар Швед чытаў свае вершы і падпісваў зборнік.

(ік)

У чыгуначнікаў

Чыгуначная вузлавая партыйная арганізацыя ў Чаромсе налічвае 360 членаў і 50 кандыдатаў. Найбольшыя кандыдацкія групы — у паравозным дэпо і на станцыі.

(ус)

Ці вінаваты жыхары?

„Звяртаемся да жыхароў адносна ўласцівага высыпання смецця. У сувязі з гэтым, просім не давяраць высыпання дзецям, якім менш дванаццаці год. З увагі на свой рост яны не могуць дасягнуць да кашоў і высыпаюць побач на зямлю, ствараючы балаган і бруд, што не найлепш сведчыць аб культуры і чысціні нашага раёна". З такой просьбай звярнулася да жыхароў адміністрацыя раёна „Пяста" ў Беластоку. Не ведаю, як у іншых жылых карпусах, але пры вуліцы Манапалёвай 4 такія адозвы паявіліся.

Няма сумнення, што вышэй адзначаная адміністрацыя робіць гэта ўсё для дабра жыхароў. Адно толькі непаразуменне, што прычына балагану і бруду якраз не ў паводзінах жыхароў. Куды можна высыпаць смецце, калі кашы поўныя з вярхамі, а выпаражніць іх і не думаюць? Тут не толькі што дванаццацігадовае дзіця не дастане, але і дарослы не падыдзе. Хопіць, каб тыдзень не апаражняць, то колькі назбіраецца, а тут і па два і па тры не прыязджаюць. У корпусе жыве звыш шасцідзесяці сем'яў. Уяўляеце, цэлая немалая вёска. І колькі гэтых адпадкаў назбіраецца толькі за адзін дзень? Зараз, зразумела, не найлепшыя ўмовы да даезду, хаця легкавыя машыны ездзяць сюды па некалькі разоў у дзень, дык і па смецце можна было б даехаць, але чаму перад святамі не паявіліся, гэта невядома, прынамсі жыхарам. Пакінулі на святы перад вокнамі людзей горбу смецця. А можа гэта замест святочнай ёлкі? У гэтакім выпадку адміністрацыя павінна якраз не да жыхароў звяртацца, хіба што вывазку смецця трактуюць як грамадскі чын? Калі так, дык усё ясна.

(мш)

Ў АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „МАЛОЧНЫЯ КЛОПАТЫ Ў НАРАЎЦЫ", „Ніва" № 46 (1185) ад 12 лістапада 1978 г.

Адказвае: BIAŁOSTOCKA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W BIAŁYMSTOKU. ZAKŁAD MLECZARSKI W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę, dotyczącą pracy klasyfikatora odbioru surowca Ob. Pańkowskiej Walentyny w punkcie skupu mleka w Narewce, Dyrekcja Zakładu Mleczarskiego w Hajnówce informuje o załatwieniu niedociągnięć stwierdzonych przez Waszą Redakcję. Przeprowadzona przez instruktora służby surowcowej Ob. Grygoruka Bazylego w dniu 11 i 12.XII.78 r. kontrola p.s.m w Narewce, stwierdziła, że nie wszyscy dostawcy posiadają wpisy do kart dostawców o zawartości tłuszczu w dostarczanym mleku. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów z dostawcami, nie wszyscy dostawcy żądali wyżej wymienionych wpisów. Jeżeli chodzi o wydawanie odcinków list wpłat za mleko, stwierdza się, że wszystkie kopie list wypłat leżą na biurku w p.s. mleka przez cały miesiąc i każdy dostawca może sobie zawsze je pobrać.

Te wszystkie wyżej wymienione obowiązki leżą w zakresie czynności pracownika p.s. mleka. Za wyżej wymienione niedociągnięcia pracownik p.s. mleka w Narewce otrzymała polecenie na piśmie o przestrzeganiu obowiązków należących do niej.

W wypadku powtórzenia się jakichkolwiek niedociągnięć ze strony Ob. Pańkowskiej Walentyny, Zakład Mleczarski wspólnie z Komitetem Dostawców dokona zmiany pracownika p.s. mleka w Narewce.

Ponadto Dyrekcja Zakładu Mleczarskiego w Hajnówce zapewnia, że zostaną nasilone kontrole p.s. mleka w Narewce i wyeliminowane spięcia pomiędzy pracownikiem p.s.m. a dostawcami.

Z-ca Dyrektora
d/s Handlu i Skupu
Witalis Pleskowicz

Да публікацыі „КАЖУЦЬ, ШТО..." „Ніва" № 50 (1189) ад 10.XII.78 г.

Адказвае:

GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W GRÓDKU.

W odpowiedzi na notatkę prasową z cyklu „Mówią że..." informujemy, że Zarząd Gminnej Spółdzielni „SCh" w Gródku po przeprowadzeniu rozmowy z sołtysem oraz niektórymi mieszkańcami wsi Wiejki stwierdza, iż stawiany zarzut o piciu alkoholu w sklepie po godz. 16.00 nie potwierdził się. Mieszkańcy wsi wraz z sołtysem stwierdzają, że sklep jest zamykany punktualnie o godz. 16.00. Zarząd GS ze swej strony też kilkakrotnie wyjeżdżał do wsi Wiejki i stwierdził, że sklep był zamknięty o godz. 16.00.

Niemniej jednak, żeby nie dopuścić na przyszłość do podobnych zarzutów, zarząd GS wydał pisemne polecenie o punktualnym zamykaniu i otwieraniu sklepu, zabraniając jednocześnie picia napojów alkoholowych w sklepie.

Wiceprezes d/s handlu
Arkadiusz Sawicki

(працяг)

падказцы Коха. Пры гэтым ён не сумняваўся, што дойдзе да адкрытай сутычкі паміж гаўляйтэрам Кохам і рэйхсляйтэрам Розенбергам. Рэйхсфюрэру СС было, уласна, усё роўна, хто выйграе гэту спрэчку. Для яго важна было вырашыць, на чый бок павінен стаць ён сам. Логіка падказвала Коха. Гімлер выдатна арыентаваўся ў карычневай іерархіі, а ўжо, тым больш, у тым, да каго Гітлер мае асаблівае давер'е, і ні за што не пайшоў бы на рызыку, становячыся на бок Розенберга. З гэтых жа меркаванняў Гімлер загадаў на ўсялякі выпадак змясціць вытрымкі з гэтых артыкулаў у сваёй эсэсаўскай газеце „Дэр Шварцэ Корпс". Пасля гэтага ён загадаў злучыць яго з Царскім Сялом і яшчэ раз прабраў зусім ачмурэлага фон Кюнсберга.

Фон Кюнсберг не мог ведаць прычыны такой паблажлівасці шэфа СС у адносінах да гаўляйтэра Коха. Толькі сярод прыбліжаных Гітлера быў вядомы выпадак, які адбыўся гадоў восем назад, калі Гімлер беспаспяхова спрабаваў выбіць яго з сядла, а ў выніку зарабіў партыйнае папярэджанне і быў вымушаны прасіць прабачэння перад гаўляйтэрам. У другі раз ён не хацеў рызыкаваць. Затое калі гэта пажадана Розенбергу, то калі ласка...

(Працяг будзе)

Імпартгумар

Уважлівая прычына

На тварыскім судзе абмяркоўвалі недастойныя паводзіны экспедытара Круцікава.

Старшыня таварыскага суда Іван Гнутко біў кулаком па стале, нібы цвікі забіваў.

— Годзе! Колькі мы з гэтым Круцікавым будзем цацкацца. Трэба прасіць адміністрацыю і мясцком аб звальненні Круцікава з работы!..

— І няма чаго цацкацца! — падтрымаў бухгалтар Гузік.

— Спярша няхай прызнаецца, — падаў голас начальнік планавага аддзела Зяблік. — Няхай назаве саўдзельнікаў.

— Так-так, Круцікаў! — шпарчэй замахаў рукой Гнутко. — Прызнавайся, з кім бражнічаў!

— Хіба ж то бражнічаў? — асіплым голасам адпіраўся Круцікаў, узняў вільготныя, жаласліва-нахабныя вочы, змахнуў рукавом пот з карычневага, з ліловым адлівам твару. — Ці мог адмовіцца ад пачастунку?!

— Вось і скажы: хто цябе гэтак шчодра пачаставаў?

— Вымагайце не вымагайце — не скажу пра Тараса.

— Пра Тараса, што з Парнаса? — пажартаваў Гузік.

— Хе-хе!

— Ды не, пра Тараса Тарасавіча.

— Пра якога... пра якога Тараса Тарасавіча? — насцярожана натапырыў вушы гаспадар кабінета. — Якога?..

— Не ведаеце Гусакова?..

— Няўжо з таварышам Гусаковым?.. — хорам усклікнулі ўсе прысутныя. — З самім старшынёй фабкома?!

— Каму старшыня, а каму Тарас, — з намёкам засіпеў Круцікаў. — Узялі па каліву армянскага каньяку з шампанскім... Каб па-людску загрызці, нічога б са мною не здарылася, а то ўхапіў на адзін зуб па скрылёчку лімона... Тарасу Тарасавічу што — ён прывычны, яго ніякая траса не зломіць!.. А я, калі развіталіся ўжо, шапку згубіў... Паваліўся...

Круцікаў, урэшце, разгаварыўся, а прысутныя з незразумелым пачуццём пазіралі на заспанага Круцікава. Хто б мог падумаць, што іх радавы экспедытар гэтак вось проста з самім Тарасам Тарасавічам... Пэўна, родзіч... А можа, зямляк, дружбак дзяцінства...

— Так-так... — збянтэжаны Гнутко не ведаў, куды прыткнуць свае кароткія рукі. — Так-так... Аднак жа, не зважаючы на ўважлівую прычыну, вымушаны папярэдзіць...

— А можа, проста ўказаць? — занепакоіўся начальнік планавага аддзела. — Была б галава цэлая, а шапка знойдзецца...

— Або паставіць на від? — прапанаваў нехта. — Бо пасля ўсяго... Трымаў курс не куды вочы глядзяць, а ў родную кантору...

— Абмежавацца абмеркаваннем, — сказаў старшыня суда. — Бо ў чалавека слабыя ногі... І ўсё здароўе...

— Улічыць складанасць працы ды ўсё такое і перанесці адпачынак на лета... Выдзеліць пуцёўку ў Гагры ці Місхор, — салодкім, як крэм, голасам параіў бухгалтар Гузік. — А каб зноў не прастудзіўся, не схапіў бранхіт, з фонду мясцовага купіць шапку...

— Не забыць лячэбную дапамогу, — ажно падскочыў у крэсле начальнік планавага аддзела.

— Так-так, — сугладна сваім памочнікам ківаў буйнай пасівелай галавой Гнутко. — Так-так... Абавязак адміністрацыі і грамадскасці — зрабіць усё, каб паставіць штатную адзінку на ногі!..

Іншыя прысутныя зарагаталі.

І. Аношкін

Жыццё здавалася яму прэсным, калі не меў магчымасці каму-небудзь насаліць.

Кожнаму сваё...

З „Весніка Задрыпоніі“

НОВЫЯ АБРАДЫ

Цікавы звычай устанавіўся ў Задрыпанцы. У гасці там ходзяць са сваімі тэлевізарамі.

ДАПЫТАЛАСЯ

У час чарговай сваркі Маланка з гарачкі крыкнула:

— Скажы мне, чаму ты такі асёл?

Кастусь задуменна пачухаў патыліцу і адказаў:

— Хутчэй за ўсё, таму што ажаніўся з табою...

— *І так, вашы далейшыя планы..*

СЯМЕЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

З размовы сяброўак:

— Як ты думаеш, што найлепш скарыстаць пры націрцы падлогі?

— Мужа.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Бабуля пытаецца ў маленькага Арне:

— Хто гэта разбіў акно?

— Мама. Але вінаваты тата. Ён прысеў, калі талерка ляцела ў яго галаву.

*

Амерыканская турыстка наведала дом, дзе нарадзіўся Шэкспір. На зваротным шляху, стоячы на чыгуначнай платформе, яна сказала сяброўцы:

— Падумаць толькі, Джэйн! На гэтай жа самай платформе стаяў некалі бессмяротны геній!

*

На прыёме ў псіхіятра малады чалавек нервова тлумачыць, што яго прымусілі звярнуцца да ўрача родзічы, і толькі таму, што ён аддае перавагу баваўняным шкарпэткам і не любіць сінтэтычных.

— Дык у чым жа справа? — здзіўляецца ўрач. — Я таксама аддаю перавагу баваўняным шкарпэткам.

— Праўда? — радасна ўсклікае пацыент. — А як вы іх любіце — з алеем ці з маянезам?

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА?

Каму прысвячаецца—той здагадаецца

ГАРАЧАЯ ПАТЭЛЬНЯ

Аб шчырасці хто балбоча,
А сам шчыраваць не хоча,
З пагардай таму зазначу я:
— Патэльню лізні гарачую.

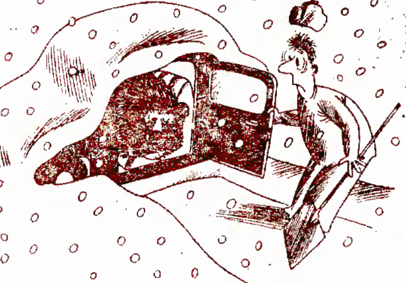
Хто да начальства з любасцю,
Да ўсіх жа астатніх — з грубасцю,
На грубасць таму зазначу я:
— Патэльню лізні гарачую.

Хто сыпле пры стрэчы лёстачкі,
За вочы ж — прамые косткачкі,
У вочы таму зазначу я:
— Патэльню лізні гарачую.

Хто шэпча „люблю“ лагодненька,
А мае душу ныгодніка,
З агідай таму зазначу я:
— Патэльню лізні гарачую.

Хто хваліць усё замежнае,
Свайму ж не аддасць належнае,
Па-свойску таму зазначу я:
— Патэльню лізні гарачую.

Пятро Сушко

УСПАМІН

— Ох, ох, ох, — мармыча пенсіянер, успамінаючы маладосць, — калі я быў маладым, валасы ў мяне былі такімі хвалістымі, што муха, якая садзілася мне на галаву, тут жа атрымлівала марскую хваробу.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат са Спічак змяшчаем песню

ZEGARMISTRZ ŚWIATŁA

Słowa: Bogdan Chorążuk
Muzyka: Tadeusz Woźniak

A kiedy przyjdzie także po mnie
zegarmistrz światła purpurowy,
by mi zabełtać błękit w głowie,
to będę jasny i gotowy.

Spłyną przeze mnie dni na przestrzał,
zgasną podłogi i powietrza,
na wszystko jeszcze raz popatrzę
i pójdę, nie wiem, gdzie... na zawsze.

МЫ І ДЗЕЦІ

Маленькі Міколка хадзіў з маці ў звярынец. Калі вярнуліся дамоў, бацька пытае:

— Ну, што табе, сынок, там найбольш запамяталася?

— Той п'яны дзядзька, што малпам язык паказваў.

ГУМАР З БАРАДОЮ

Пан, спаткаўшы жабрачку, кажа:

— Я ўжо раз казаў, што здаровым нічога не даю!

— Дык што гэта, пан? Хочаш, каб я дзеля гэтых колькі грошай халеры дастала, ці што?

КУРЁЗЫ

ЯК ЛЕПШ ПІСАЦЬ

Адна дакучлівая дама запытала ў Шоу, як лепш пісаць, каб стаць вядомым пісьменнікам.

— Злева направа, — адказаў Шоу.

125 ГАДЗІН...

У сабачай будцы правёў амерыканец Бен Прэвіт, дырэктар дабрачыннай асацыяцыі гарадка Вігіта ў штаце Канзас. Зроблена гэта было не з мэтай устанаўлення новага „сусветнага рэкорду“, а каб сабраць неабходныя сродкі для адкрыцця спецыяльнай школы сабак, якія маглі б дапамагаць глухім людзям: будзіць гаспадароў па будзільніку, паведамляць ім аб званку ў дзверы і г.д. Страціўшы надзею атрымаць гэтыя сродкі якім-небудзь іншым спосабам, Прэвіт залез у сабачую будку. Учынак быў ацэнены суграмадзянамі — сабраная сума перавысіла тую, на якую спачатку дырэктар разлічваў.

ТАКСАМА ВЫНАХОДНІЦТВА

Спецыялісты сцвярджаюць, што цяпер вынайсці арыгінальны вузел гэтак жа цяжка, як адкрыць новую камету. Апошні раз завязаць вяроўку новым спосабам удалося больш як 20 гадоў назад былому карабельнаму хірургу, англійскаму ўрачу Эдварду Хантэру. Свае дзецішча ён назваў уласным імем. Кансультант Брытанскага марскога музея прызнаў „вузел Хантэра“ карысным укладам у арсенал тых, хто карыстаецца тросамі і канатамі. Сам аўтар вынаходніцтва лічыць, што завязванне вузлоў прыносіць „вялікае інтэлектуальнае задавальненне“.

Калі да пенсіі далёка — гэта не значыць, што ўсё яшчэ наперадзе.